

ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ

เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๖

เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและส่งเสริมการใช้ยาจากสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมภูมิปัญญาให้ได้รับการต่อยอดโดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านกลไกการวิจัยและพัฒนาจากสมุนไพรอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเอง และเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงทางยาให้กับประเทศ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเพื่อให้บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘ (๔) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

(๒) ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๕

ข้อ ๒ ให้ใช้รายการยาจากสมุนไพรในบัญชีแนบท้ายประกาศนี้ เป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร

ข้อ ๓ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

อนุทิน ชาญวีรกูล

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ

รายการบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร

แนบท้ายประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. 2566
ลงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2566

รายการยาจากสมุนไพรที่เป็นรายการบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรตามประกาศฉบับนี้ หมายถึง รายการยาจากสมุนไพรสำหรับใช้ในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข โดยมีสรรพคุณ/ข้อบ่งใช้ เป็นไปตามที่ หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายได้อนุมัติไว้ หรือเป็นรายการยาจากสมุนไพรที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล (รพ.) ที่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมาย หรือเป็นไปตามโครงการที่ได้รับอนุมัติโดยคณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร ซึ่งประกอบด้วย บัญชีย่อย 3 บัญชี ได้แก่ บัญชีรายการยาพื้นฐาน บัญชีรายการยาเฉพาะ และบัญชีรายการยาพิเศษ

บัญชีรายการยาพื้นฐาน หมายความว่า รายการยาที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสั่งใช้ได้โดยทั่วไป

บัญชีรายการยาเฉพาะ หมายความว่า รายการยาที่ต้องอาศัยการตรวจวินิจฉัยและสั่งใช้ยา โดยแพทย์แผนไทย หรือ แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือ แพทย์แผนปัจจุบันที่ผ่านการอบรมหรือผู้อำนวยการสถานพยาบาลนั้น ๆ มอบหมาย

บัญชีรายการยาพิเศษ หมายความว่า รายการยาที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์จำกัด และต้องมีการติดตามประสิทธิผล ความปลอดภัย เพื่อนำมาใช้ทบทวนสถานการณ์การบรรจุรายการยาในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร อย่างน้อยทุก 6 เดือน หรือเมื่อมีข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์ใหม่ ที่เปลี่ยนไปจากที่พิจารณาไว้เดิม ทั้งนี้บัญชีรายการยาพิเศษต้องมียกประกอบต่อไปนี้

1. มีหน่วยงานรับผิดชอบทั้งโครงการและงบประมาณ
2. นำเสนอโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 บทสรุปผู้บริหาร
 - 2.2 หลักการและเหตุผลของโครงการ รวมทั้งที่มาของการพัฒนาสูตรตำรับ (ถ้ามี)
 - 2.3 มีวัตถุประสงค์
 - 2.4 วิธีการดำเนินโครงการ
 - 2.5 กำหนดระยะเวลาเริ่มต้น-สิ้นสุดโครงการชัดเจน
 - 2.6 ต้องมีการระบุ สรรพคุณเฉพาะ (specific health benefits) หรือข้อบ่งใช้ (clinical indication) และกำหนดวิธีใช้ยา ให้ชัดเจน
 - 2.7 แนวทางการติดตามประเมินผลการใช้ยาทั้งด้านประสิทธิผลและความปลอดภัย โดยมีการรายงาน ความปลอดภัยไปยังศูนย์เฝ้าระวังความปลอดภัยด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ (HPVC) ในทุกรายที่พบ
 - 2.8 มีแนวทางการติดตามความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วย
 - 2.9 มีหนังสือแสดงความจำนงในการรับผิดชอบและสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ

3. ให้รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ ด้านสมุนไพรทุก 6 เดือน หรือเมื่อมีข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์ใหม่ที่เปลี่ยนไปจากที่พิจารณาไว้เดิม และเมื่อสิ้นสุดโครงการ

โดยรายการยาจากสมุนไพรประกอบด้วย ชื่อยา รูปแบบยา สรรพคุณ/ข้อบ่งใช้ และบัญชีย่อย ปรากฏตามภาคผนวก 1 และมีตัวยาในสูตรตำรับ รายละเอียดของยาแต่ละรายการตามภาคผนวก 2

คำอธิบายรายการยาจากสมุนไพรในบัญชีสำหรับใช้ในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข
ตามบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. 2566 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2566

“ชื่อยา” หมายความว่า ชื่อภาษาไทยที่ใช้เรียกทั่วไปจนเป็นที่รู้จัก หรือที่ระบุไว้ในตำราแพทย์แผนไทย หรือตามที่ คณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรกำหนด

“รูปแบบยา” หมายความว่า รูปแบบที่ปรากฏในตำรับที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือตำรับที่ผลิตโดยสถานพยาบาลในสังกัดกระทรวง ทบวง กรมที่ทำหน้าที่ป้องกัน หรือบำบัดโรค โดยในกรณีที่เป็นการผลิตในสถานพยาบาลดังกล่าวจะระบุตัวอักษร "รพ." ไว้ในวงเล็บท้ายรูปแบบยา เช่น ยาเม็ด (รพ.) หมายถึงรูปแบบยาเม็ดที่สถานพยาบาลฯ ผลิต

“เงื่อนไขการใช้ยา” หมายความว่า เงื่อนไขที่ระบุสำหรับการใช้ยาจากสมุนไพรรายการนั้นๆ แล้วแต่กรณี เพื่อเป็นแนวทางในการสั่งใช้ หรือเพื่อประกอบการจัดระบบกำกับ ติดตาม ให้เกิดการใช้อย่างสมเหตุผล เช่น คุณสมบัติของแพทย์ผู้สั่งใช้ สถานพยาบาล

เสนอเป็น “เงื่อนไขการใช้ยา” หมายความว่า เงื่อนไขที่ระบุสำหรับการใช้ยาจากสมุนไพรรายการนั้นๆ ตามบัญชี แล้วแต่กรณี เพื่อเป็นแนวทางในการสั่งใช้ หรือเพื่อประกอบการจัดระบบกำกับ ติดตาม ให้เกิดการใช้อย่างสมเหตุผล เช่น คุณสมบัติของแพทย์ผู้สั่งใช้ สถานพยาบาล

“สูตรตำรับ” หมายความว่า ส่วนประกอบสำคัญของยาจากสมุนไพรรายการนั้นๆ โดยแสดงปริมาณในหน่วย เมตริก ทั้งนี้ไม่รวมส่วนประกอบอื่นที่เป็นสารช่วยในการผลิตยา (pharmaceutical necessities) เช่น สารยึดเกาะ สารหล่อลื่น วัตถุกันเสีย วัตถุแต่งสี กลิ่น รส

“สรรพคุณ/ข้อบ่งใช้” หมายความว่า สรรพคุณ/ข้อบ่งใช้ที่อ้างอิงมาจาก

1. สรรพคุณ/ข้อบ่งใช้ตามตำรับยาที่อยู่ในตำราการแพทย์แผนไทย หรือตำรายาที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ หรือสากล หรือเป็นยาที่เตรียมขึ้นตามหลักการแพทย์แผนไทยและมีการใช้อย่างแพร่หลายตั้งแต่ดั้งเดิมสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน

2. สรรพคุณ/ข้อบ่งใช้ที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากการศึกษาฤทธิ์เภสัชวิทยาในสัตว์ทดลองหรือการศึกษาทางคลินิกที่สนับสนุนว่ายาจากสมุนไพรนั้นสามารถบำบัดหรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยตามที่ระบุ

“ขนาดและวิธีใช้” หมายความว่า ขนาดการใช้ยาจากสมุนไพรในผู้ป่วย ทั้งผู้ใหญ่และ/หรือเด็ก ระบุปริมาณเป็นช่วงการใช้ยา โดยมีหน่วยของน้ำหนักและปริมาตรเป็นหน่วยเมตริก ยาที่ไม่ระบุการใช้ในเด็ก หมายถึงเป็นยาสำหรับผู้ใหญ่เท่านั้น ทั้งนี้กรณียาแผนไทยที่ไม่มีมีการระบุน้ำกระสายยาไว้เป็นการเฉพาะ ให้ใช้น้ำสุกเป็นน้ำกระสายยา

“คำเตือน” หมายความว่า ข้อมูลสำคัญที่เตือนให้ผู้ใช้ยาทราบถึงความเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้นหลังจากใช้ยา

“อันตราย” หมายความว่า ปฏิกริยาระหว่างการใช้ยามากกว่า 2 ชนิดร่วมกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับยาในเลือด หรือส่งผลต่อผลการรักษาและความปลอดภัยในการใช้ยา ดังนั้นจึงควรระมัดระวังในการใช้ยาที่เกิดอันตรายกัน และติดตามการใช้ยาอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้หมายความรวมถึงทั้งการใช้ยาจากสมุนไพร ร่วมกับยาแผนปัจจุบัน หรือการใช้ร่วมกับยาจากสมุนไพรชนิดอื่น

“ข้อห้ามใช้” หมายความว่า ข้อมูลที่อธิบายว่ายาจากสมุนไพรนี้ห้ามใช้ในกรณีใด เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ได้รับอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เช่น ยาที่มีส่วนผสมของเจตมูลเพลิงแดง ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ เนื่องจากอาจทำให้แท้งหรือเป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์ได้

“ข้อควรระวัง” หมายความว่า ข้อมูลที่อธิบายว่ายาจากสมุนไพรนี้ ควรระวังการใช้ในกรณีใดเพื่อความปลอดภัยในการใช้ยา

“อาการไม่พึงประสงค์” หมายความว่า การตอบสนองต่อยาจากสมุนไพรที่เป็นอันตรายและไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น ซึ่งเกิดขึ้นในขนาดการใช้ยาตามปกติ โดยไม่รวมถึงการใช้ยาเกินขนาด (overdose) หรือการจงใจใช้ยาในทางที่ผิด (abuse) จนเกิดอันตราย

“ข้อมูลเพิ่มเติม” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับยาจากสมุนไพรเฉพาะบางรายการที่ควรทราบ เช่น คำแนะนำและคำอธิบายเพิ่มเติม คุณลักษณะของพืชสมุนไพร การใช้ประโยชน์และวิธีการเตรียมตำรับยาในทางการแพทย์แผนไทยหากคำอธิบายรายละเอียดยาใด ที่ไม่มีข้อมูลหรือยังไม่มีรายงานอาการไม่พึงประสงค์

ให้ถือว่ายาจากสมุนไพรที่มีคุณสมบัติตรงตามรายการยาจากสมุนไพรในภาคผนวก 1 และ 2 เป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร

ภาคผนวก 1
บัญชียาจากสมุนไพร

กลุ่มที่ 1 ยารักษากลุ่มอาการทางระบบไหลเวียนโลหิต

1.1 กลุ่มยาแก้ลมกองละเอียด

1. ยาหอมเทพจิตร	รูปแบบยา
ยาผง ยาเม็ด
ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย
สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว วิงเวียน คลื่นไส้
ตาพร่าจะเป็นลม) ใจสั่น และบำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื้น
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
2. ยาหอมแก้ลมวิงเวียน	รูปแบบยา
ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
แก้ลมวิงเวียน อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
3. ยาหอมทิพโอสถ	รูปแบบยา
ยาผง ยาเม็ด
ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
แก้ลมวิงเวียน
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
4. ยาหอมนวโกฐ	รูปแบบยา
ยาผง ยาเม็ด
ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
- แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก)
ในผู้สูงอายุ
- แก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการ
เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด
และอ่อนเพลีย)
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
5. ยาหอมอินทจักร์	รูปแบบยา
ยาผง ยาเม็ด
ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
บัญชี	

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

- แก้ลมบาดทะจิต
- แก้คลื่นเหียนอาเจียน
- แก้ลมจุกเสียด

กลุ่มที่ 2 ยารักษากลุ่มอาการทางระบบทางเดินอาหาร

2.1 กลุ่มยาขับลม บรรเทาอาการท้องอืดท้องเฟ้อ

1. ยาเบญจกูล

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.)

ยาชง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

2. ยาขมิ้นชัน

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาเม็ด

ยาแคปซูล (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ

3. ยาชิง

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาชง

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาชง (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม แน่นจุกเสียด

4. ยาธาตุนคร

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาผง ยาลูกกลอน

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

5. ยาธาตุน้ำ

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาน้ำ (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

ขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

6. ยาประสะเจตพังคี

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาผง

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

แก้จุกเสียด ขับผายลม

<p>7. ยาประสะเปราะใหญ่</p> <p>บัญชี่</p> <p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา</p> <p>ยาผง ยาเม็ด</p> <p>ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)</p> <p>รายการยาเฉพาะ</p> <p>ถอนพิษไข้ตานซางสำหรับเด็ก ที่มีอาการไข้ต่ำ ๆ</p> <p>อาการปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ ถ่ายเหลว</p> <p>กระปริบกระปรอย เบื่ออาหาร</p>
<p>8. ยาประสะกะเพรา</p> <p>บัญชี่</p> <p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา</p> <p>ยาผง ยาเม็ด</p> <p>ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)</p> <p>รายการยาพื้นฐาน</p> <p>บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด</p>
<p>9. ยาประสะกานพลู</p> <p>บัญชี่</p> <p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา</p> <p>ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด</p> <p>ยาผง (รพ.)</p> <p>รายการยาพื้นฐาน</p> <p>บรรเทาอาการปวดท้อง จุกเสียด แน่นเพื่อ</p> <p>จากอาหารไม่ย่อย เนื่องจากธาตุไม่ปกติ</p>
<p>10. ยามหาจักรใหญ่</p> <p>บัญชี่</p> <p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา</p> <p>ยาเม็ด</p> <p>ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)</p> <p>รายการยาพื้นฐาน</p> <p>บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ</p>
<p>11. ยามันทธาตุ</p> <p>บัญชี่</p> <p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา</p> <p>ยาผง ยาเม็ด</p> <p>ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)</p> <p>รายการยาพื้นฐาน</p> <p>บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาการธาตุไม่ปกติ</p>
<p>12. ยาวิสัมพยาใหญ่</p> <p>บัญชี่</p> <p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา</p> <p>ยาผง</p> <p>รายการยาพื้นฐาน</p> <p>บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด</p>
<p>13. ยาอภัยสาลี</p>	<p>รูปแบบยา</p> <p>ยาลูกกลอน ยาเม็ด</p>

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

2.2 กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องผูก

1. ยาชุมเห็ดเทศ

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

2. ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

3. ยาธรณีสังกะษัต

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

4. ยามะขามแขก

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

2.3 กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องเสีย

1. ยาเหลืองปิดสมุทร

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

2. ยากล้วย

รายการยาเฉพาะ

บำบัดโรคลม บรรเทาอาการจุกเสียดแน่น

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาขง

ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการท้องผูก

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาเม็ด

รายการยาพื้นฐาน

ใช้บรรเทาอาการท้องผูกเฉพาะในรายที่ท้องผูกมากหรือในรายที่มีอาการท้องผูกเรื้อรังและใช้ยาอื่นแล้วไม่ได้ผล

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)

รายการยาเฉพาะ

แก้ปวดท้อง ท้องผูก

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาขง

ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการท้องผูก

รูปแบบยา

ยาเม็ด

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ เป็นต้น

รูปแบบยา

ยาผง (รพ.)

<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน</p>
<p>3. ยาธาตุบรรจบ</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้</p>
<p>4. ยาฟ้าทะลายโจร</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน</p>

2.4 กลุ่มยาบรรเทาโรคผิวหนัง

<p>1. ยาทาขมิ้นชันและกัญชา</p>	<p>รูปแบบยา ยาน้ำมัน / ยาผงสำหรับผสมในน้ำมัน (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน รักษาโรคผิวหนัง</p>
<p>2. ยาบรรเทาโรคผิวหนัง</p>	<p>รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาเฉพาะ บรรเทาอาการโรคผิวหนัง</p>
<p>3. ยาผสมเพชรสังฆาตสูตรที่ 1</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาแคปซูล (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการโรคผิวหนัง</p>
<p>4. ยาผสมเพชรสังฆาตสูตรที่ 2</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการโรคผิวหนัง</p>

5. ยาริดสีดวงมหากาฬ

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาเม็ด ยาลูกกลอน

ยาแคปซูล (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก

2.5 กลุ่มยารักษาโรคในกระเพาะอาหาร

1. ยากล้วย

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยามง (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

รักษาแผลในกระเพาะอาหาร

2.6 กลุ่มยาบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน

1. ยาชิง

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาขง

ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาขง (รพ.)

รายการยาเฉพาะ

- ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน
ที่มีสาเหตุจากการเมาเรือ

- ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด

2. ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี

delta-9-tetrahydrocannabinol (THC)

จำนวน 2 ความแรง ได้แก่

ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด และ

ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม/หยด

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาหยดในช่องปาก หรือ เย็บในช่องปาก

(Oromucosal drops)

รายการยาเฉพาะ

ใช้รักษาเสริมหรือควบรวมกับการรักษาตาม
มาตรฐานในการรักษาภาวะคลื่นไส้ อาเจียนจาก
เคมีบำบัด

กลุ่มที่ 3 ยารักษาอาการกลุ่มอาการสูติศาสตร์นรีเวชวิทยา

1. ยาเลือดงาม

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.)

รายการยาเฉพาะ

- บรรเทาอาการปวดประจำเดือน ช่วยให้
ประจำเดือนมาเป็นปกติ

- แก้มูกิด

<p>2. ยาไฟโพรลิกัลป์</p> <p>บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา
ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
รายการยาเฉพาะ
ขับน้ำคาวปลาในเรื้อนไฟ ช่วยให้มีมดลูกเข้าอู่</p>
<p>3. ยาไฟห้ากอง</p> <p>บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา
ยาผง
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
รายการยาเฉพาะ
ขับน้ำคาวปลาในเรื้อนไฟ ช่วยให้มีมดลูกเข้าอู่</p>
<p>4. ยาประสะไพล</p> <p>บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา
ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
รายการยาเฉพาะ
- ระดูมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ
- บรรเทาอาการปวดประจำเดือน
- ขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร</p>
<p>5. ยาปลูกไฟธาตุ</p> <p>บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา
ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
รายการยาเฉพาะ
บำรุงไฟธาตุ ขับโลหิตระดู บำรุงน้ำนม</p>
<p>6. ยาสตรีหลังคลอด</p> <p>บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา
ยาต้ม (รพ.)
รายการยาเฉพาะ
ขับน้ำคาวปลา บำรุงเลือด ช่วยให้มีมดลูกเข้าอู่เร็ว
ในหญิงหลังคลอด</p>

กลุ่มที่ 4 ยารักษากลุ่มอาการไข้

4.1 กลุ่มยาแก้ไข้ / แก้ร้อนใน

<p>1. ยาเขียวหอม</p> <p>บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> | <p>รูปแบบยา
ยาผง
ยาเม็ด (รพ.) ยาผง (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
- บรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ
- แก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จาก</p> |
|---|---|

2. ยาจันทลีลา

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

3. ยาบัวบก

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

4. ยาประสะจันทน์แดง

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

5. ยามหานิลแห่งทอง

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

6. ยามะระขึ้นก

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

7. ยารางจืด

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

8. ยาหญ้าปักกิ่ง

หัตและฮีสุกฮีส)

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู

รูปแบบยา

ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

แก้ไข้ แก้อ่อนใน ข้าใน

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน (ไข้พิษ) แก้อ่อนใน
กระหายน้ำ

รูปแบบยา

ยาเม็ด

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

รายการยาเฉพาะ

- แก้ไข้กาฬ หัด ฮีสุกฮีส (บรรเทาอาการไข้
จากไข้กาฬ หัด และฮีสุกฮีส)

- แก้ไข้ แก้อ่อนใน กระหายน้ำ

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาขง ยาเม็ด

ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

แก้ไข้ แก้อ่อนใน เจริญอาหาร

รูปแบบยา

ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

ถอนพิษไข้ แก้อ่อนใน

รูปแบบยา

ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้
9. ยาห้าาราก

รายการยาพื้นฐาน
แก้ไข้ แก้ร้อนใน
รูปแบบยา
ยาชง (รพ.)

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการไอ กระทั่งพิษไข้

กลุ่มที่ 5 ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินหายใจ

5.1 กลุ่มยาบรรเทาอาการไอ / เสมหะ

1. ยาแก้ไอผสมกานพลู

รูปแบบยา
ลูกกลอน (รพ.)

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

2. ยาแก้ไอผสมมะขามป้อมสูตรตำรับที่ 1

รูปแบบยา
ยาน้ำ (รพ.)

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

3. ยาแก้ไอผสมมะขามป้อมสูตรตำรับที่ 2

รูปแบบยา
ยาน้ำ (รพ.)

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

4. ยาแก้ไอผสมมะนาวดอง

รูปแบบยา
ยาลูกกลอน (รพ.)

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

5. ยาแก้ไอพื้นบ้านอีสาน

รูปแบบยา
ยาน้ำ (รพ.)

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ

6. ยาตรีผลา

รูปแบบยา
ยาเม็ด ยาลูกกลอน
ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.)

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ

7. ยาประสะมะแว้ง

รูปแบบยา

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

8. ยาอำมฤควาที

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

5.2 กลุ่มยาบรรเทาอาการหวัด

1. ยาปราบชมพูทวีป

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

2. ยาฟ้าทะลายโจร

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

3. ยาฟ้าทะลายโจร

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

กลุ่มที่ 6 ยาบำรุงโลหิต

1. ยาบำรุงโลหิต

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

ยาเม็ด

ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการไอ มีเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

ช่วยขับเสมหะ

รูปแบบยา

ยาผง ยาลูกกลอน

ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ

รูปแบบยา

ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการหวัดในระยะแรก และอาการ
ที่เกิดจากการแพ้อากาศ

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน

ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

- บรรเทาอาการเจ็บคอ

- บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold)
เช่น เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาเม็ด

รายการยาพื้นฐาน

บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold)

เช่น ไอ เจ็บคอ น้ำมูกไหล มีไข้

รูปแบบยา

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

บำรุงโลหิต

กลุ่มที่ 7 ยารักษาอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก

1. ยาเลาวัลย์เปรียง	รูปแบบยา
ยาแคปซูล (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ
ลดการอักเสบของกล้ามเนื้อ
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
2. ยาแก้ลมแก้เส้น	รูปแบบยา
ยาผง
รายการยาเฉพาะ
แก้ลมในเส้น บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ
ที่มีอาการมือเท้าชา
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
3. ยาแก้ลมอัมพฤกษ์	รูปแบบยา
ยาผง (รพ.)
รายการยาเฉพาะ
บรรเทาอาการปวดตามเส้นเอ็น กล้ามเนื้อ
มือ เท้า ตึงหรือชา
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
4. ยาไหล	รูปแบบยา
ยาครีม
รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดยอก
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
5. ยา کشัยเส้น	รูปแบบยา
ยาลูกกลอน (รพ.)
รายการยาเฉพาะ
บรรเทาอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดเมื่อยตาม
ร่างกาย
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
6. ยาขี้ผึ้งไหลสูตรตำรับที่ 1	รูปแบบยา
ยาขี้ผึ้ง (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการปวดเมื่อย
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
7. ยาขี้ผึ้งไหลสูตรตำรับที่ 2	รูปแบบยา
ยาขี้ผึ้ง (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
บรรเทาอาการปวดเมื่อย
บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
8. ยาทำลายพระสุเมรุ	รูปแบบยา

<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>ยาแคปซูล ยามง รายการยาเฉพาะ แก้ลมเป็ลี่ยวดำ เป็นยาเสริมเพื่อฟื้นฟูอาการ กล้ามเนื้ออ่อนแรงจากโรคลมอัมพฤกษ์ อัมพาต</p>
<p>9. ยาธรณีสันตะฆาต</p> <p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล ยามง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.)</p>
<p>10. ยาน้ำมันไหล</p> <p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาเฉพาะ แก้กษัยเส้น รูปแบบยา ยาน้ำมัน (รพ.)</p>
<p>11. ยาน้ำมันกัญชาทั้งห้า</p> <p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดยอก รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูในช่องปาก</p>
<p>12. ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี</p> <p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน ใช้เสริมการรักษาในผู้ป่วยที่มีอาการปวด กล้ามเนื้อและข้อที่ใช้อย่างมาตรฐานแล้วไม่ได้ผล</p>
<p>delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) และ cannabidiol (CBD) ในอัตราส่วน 1:1</p>	<p>รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูในช่องปาก (Oromucosal drops)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาเฉพาะ ใช้รักษาเสริมในโรคภาวะปลอกประสาท เส้น อมแข็ง (Multiple Sclerosis) ในระยะ Progressive ที่มีภาวะกล้ามเนื้อหดเกร็ง (Spasticity)</p>
<p>13. ยาประคบ</p> <p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา ยาประคบสมุนไพรสด (รพ.) ยาประคบสมุนไพรแห้ง (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน ประคบเพื่อลดอาการปวด ช่วยคลายกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อ</p>

14. ยามสมเถาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 1	รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.) รายการยาเฉพาะ บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ปัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
15. ยามสมเถาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 2	รูปแบบยา ยาลูกกลอน (รพ.) รายการยาเฉพาะ บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ปัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
16. ยามสมโคคลานสูตรตำรับที่ 1	รูปแบบยา ยาชง (รพ.) รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ปัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
17. ยามสมโคคลานสูตรตำรับที่ 2	รูปแบบยา ยาต้ม (รพ.) รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ปัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
18. ยามสมโคคลานสูตรตำรับที่ 3	รูปแบบยา ยาต้ม (รพ.) รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ปัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
19. ยาพริก	รูปแบบยา ยาเจล ยาครีม (รพ.) ยาเจล (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.) รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ (musculoskeletal pain)
ปัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
20. ยาสเปรย์กระดูกไก่ดำ	รูปแบบยา ยาน้ำสำหรับพ่นผิวหนัง รายการยาพื้นฐาน แก้ปวดกล้ามเนื้อ แก้ฟกช้ำ แก้เคล็ดขัดยอกและ การอักเสบของกล้ามเนื้อ
ปัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	
21. ยาสหัชคารา	รูปแบบยา ยาแคปซูล ยามวง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

<p>บัญชี่ สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> <p>22. ยาสารสกัดขมิ้นชัน</p>	<p>รายการยาเฉพาะ ขับลมในเส้น แก้วโรคลมกองหยาบ รูปแบบยา ยาแคปซูล รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการปวดในโรคข้อเข่าเสื่อม</p>
<p>บัญชี่ สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> <p>23. ยาสารสกัดจากเถาวัลย์เปรียง</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล รายการยาเฉพาะ บรรเทาอาการปวดหลังส่วนล่าง (low back pain) และอาการปวดจากข้อเข่าเสื่อม (Knee Osteoarthritis)</p>
<p>บัญชี่ สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> <p>24. ยาอัมฤตย์โอสถ</p>	<p>รูปแบบยา ยาผง (รพ.) ยาแคปซูล (รพ.) รายการยาเฉพาะ แก้ลมกษัย บรรเทาอาการปวดเมื่อยตึงกล้ามเนื้อที่เป็นเรื้อรัง</p>

กลุ่มที่ 8 ยาบำรุงธาตุ ปรับธาตุ

<p>1. ยาเบญจกูล</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.) รายการยาพื้นฐาน บำรุงธาตุ แก้อาการให้ปกติ</p>
<p>บัญชี่ สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> <p>2. ยาตรีเกสรมาส</p>	<p>รูปแบบยา ยาขง (รพ.) รายการยาเฉพาะ แก้อ่อนเพลีย ปรับธาตุในผู้ป่วยที่เพิ่งฟื้นจากการเจ็บป่วย เช่น ไข้ ท้องเสีย</p>
<p>บัญชี่ สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> <p>3. ยาตรีพิภัด</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.) รายการยาเฉพาะ ปรับสมดุลธาตุ</p>
<p>บัญชี่ สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> <p>4. ยาปลุกไฟธาตุ</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)</p>

<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาเฉพาะ บำรุงไฟธาตุ ขับโลหิตระดู บำรุงน้ำนม</p>
<p>กลุ่มที่ 9 ยารักษากลุ่มอาการทางระบบผิวหนัง</p>	
<p>1. ยาเปลือกมังคุด</p>	<p>รูปแบบยา ยาน้ำใส (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน ทาแผลสด และแผลเรื้อรัง</p>
<p>2. ยาเมล็ดน้อยหน่า</p>	<p>รูปแบบยา ยาครีม</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน กำจัดเหา</p>
<p>3. ยาแก้โรคเชื้อราที่เล็บ</p>	<p>รูปแบบยา ยาน้ำแขวนตะกอน (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน แก้โรคเชื้อราที่เล็บ</p>
<p>4. ยาทิงเจอร์ทองพันชั่ง</p>	<p>รูปแบบยา ยาทิงเจอร์ (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน ทาแก้กลากเกลื้อน โรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อรา น้ำกัดเท้า</p>
<p>5. ยาทิงเจอร์พลู</p>	<p>รูปแบบยา ยาทิงเจอร์ (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการผิวหนังอักเสบ อาการอักเสบจาก แมลง กัด ต่อย</p>
<p>6. ยาบัวบก (ภายนอก)</p>	<p>รูปแบบยา ยาครีม ยาครีม (รพ.)</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน ใช้สมานแผล</p>
<p>7. ยาพญายอ</p>	<p>รูปแบบยา ยาครีม ยาโลชั่น สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) ยาโลชั่น (รพ.) สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.) ยาทิงเจอร์ (รพ.)</p>
<p>บัญชี</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน</p>

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

- ยาครีม บรรเทาอาการของเริมและงูสวัด
- สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) รักษาแผลในปาก (aphthous ulcer) แผลจากการฉายรังสีและเคมีบำบัด
- ยาโลชั่น บรรเทาอาการผื่นคัน ลมพิษ ตุ่มคัน
- ยาขี้ผึ้ง บรรเทาอาการอักเสบ ปวด บวม จากแมลงกัดต่อย
- ยาทิงเจอร์ บรรเทาอาการของเริม และงูสวัด

8. ยาว่านหางจระเข้

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

9. ยาหญ้าปักกิ่ง

บัญชี

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รูปแบบยา

ยาเจล ยาโลชั่นเตรียมสด (รพ.)

รายการยาพื้นฐาน

รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก (burn)

รูปแบบยา

ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.)

รายการยาเฉพาะ

แก้ น้ำเหลืองเสีย

กลุ่มที่ 10 ยารักษากลุ่มอาการทางระบบทางเดินปัสสาวะ

1. ยากระเจี๊ยบแดง

รูปแบบยา

ยาชง (รพ.)

บัญชี

รายการยาพื้นฐาน

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

ขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา

2. ยาหญ้าหนวดแมว

รูปแบบยา

ยาชง

บัญชี

ยาชง (รพ.)

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

รายการยาพื้นฐาน

ขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา ขับนิ่วขนาดเล็ก

กลุ่มที่ 11 ยาถอนพิษเบื่อเมา

1. ยารางจืด

รูปแบบยา

ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.)

บัญชี

รายการยาพื้นฐาน

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

- ถอนพิษเบื่อเมา

- บรรเทาพิษยาฆ่าแมลงหรือโลหะหนัก

กลุ่มที่ 12 ยาลดความอยากบุหรื

1. ยาผสมหญ้าดอกขาว

รูปแบบยา

- บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้
- ยาหญ้าดอกขาว

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

กลุ่มที่ 13 ยารักษาากลุ่มโรคที่เกี่ยวข้องกับกัญช

- ยากัญชเส้น

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

- ยาธรรณีสันตะฆาต

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

- ยาอัมฤตย์โอสถ

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

กลุ่มที่ 14 ยารักษาากลุ่มอาการสมองและระบบประสาท

- ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี cannabidiol (CBD) 100 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร และมี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) ในอัตราส่วนที่ CBD:THC มากกว่าหรือเท่ากับ 20:1

บัญชี
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

กลุ่มที่ 15 ยารักษาากลุ่มอาการอื่น ๆ

- ยาน้ำมันกัญชาทั้งห้า

ยาลูกกลอน (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
ลดความอยากบุหรี่
รูปแบบยา

ยาชง (รพ.)
รายการยาพื้นฐาน
ลดความอยากบุหรี่

รูปแบบยา
ยาลูกกลอน (รพ.)

รายการยาเฉพาะ
บรรเทาอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดเมื่อยตามร่างกาย

รูปแบบยา
ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)

รายการยาเฉพาะ
แก้กัญชเส้น

รูปแบบยา
ยาผง (รพ.) ยาแคปซูล (รพ.)

รายการยาเฉพาะ
แก้ลมกษัย บรรเทาอาการปวดเมื่อยตึงกล้ามเนื้อที่เป็นเรื้อรัง

รูปแบบยา
ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูในช่องปาก
(Oromucosal drops)

รายการยาพิเศษ

- โรคลมชักรักษายาก
- โรคลมชักที่ดื้อต่อการรักษา

รูปแบบยา

<p>บัญชีย สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>ยาหยดในช่องปาก หรือ เย็บในช่องปาก (Oromucosal drops) รายการยาพื้นฐาน ใช้เสริมการรักษาในผู้ป่วยที่มีอาการนอน ไม่หลับที่ใช้ยามาตรฐานแล้วไม่ได้ผล</p>
<p>2. ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากช่อดอก ซึ่งยามี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) 2.0 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร</p> <p>บัญชีย สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เย็บในช่องปาก (Oromucosal drops) ยาหยดในช่องปาก หรือ เย็บในช่องปาก (รพ.) รายการยาพื้นฐาน บรรเทาอาการปวดเรื้อรัง ช่วยให้ผ่อนคลาย ช่วยให้เจริญอาหาร ในผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัย ว่าเป็นมะเร็ง</p>
<p>3. ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) และ cannabidiol (CBD) ในอัตราส่วน 1:1</p> <p>บัญชีย สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เย็บในช่องปาก (Oromucosal drops) รายการยาเฉพาะ - ใช้รักษาเสริมในผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะท้ายที่มี อาการนอนไม่หลับ เบื่ออาหาร หรือมีอาการ ปวดในระดับปานกลางถึงรุนแรง ที่รักษาด้วยยา มาตรฐานไม่ได้หรือไม่ได้ผล</p>
<p>4. ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) จำนวน 2 ความแรง ได้แก่ ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม / หยด และไม่เกิน 3 มิลลิกรัม / หยด</p> <p>บัญชีย สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รูปแบบยา ยาหยดในช่องปาก หรือ เย็บในช่องปาก (Oromucosal drops) รายการยาเฉพาะ ใช้รักษาเสริมในผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะท้ายที่มี อาการนอนไม่หลับ เบื่ออาหาร หรือมีอาการปวดในระดับปานกลางถึงรุนแรงที่ รักษาด้วยยามาตรฐานไม่ได้หรือไม่ได้ผล</p>
<p>5. ยาประสะกัญชา</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล</p>

<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>ยาผง (รพ.) ยาแคปซูล (รพ.) รายการยาเฉพาะ ช่วยให้นอนหลับ</p>
<p>6. ยาฟ้าทะลายโจร</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน ใช้กับผู้ป่วยโรคโควิด 19 ที่มีความรุนแรงน้อย</p>
<p>7. ยาฟ้าทะลายโจร</p>	<p>รูปแบบยา ยาแคปซูล ยาเม็ด</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>รายการยาพื้นฐาน ใช้กับผู้ป่วยโรคโควิด 19 ที่มีความรุนแรงน้อย</p>
<p>8. ยามหาจักรีใหญ่</p>	<p>รูปแบบยา ยาเม็ด</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.) รายการยาเฉพาะ</p>
<p>9. ยาสุขไสยาสน์</p>	<p>แก้ลมชาง รูปแบบยา</p>
<p>บัญชี สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>ยาแคปซูล ยาผง รายการยาเฉพาะ</p>
<p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร</p>

ภาคผนวก 2
บัญชียาจากสมุนไพร

กลุ่มที่ 1 ยารักษากลุ่มอาการทางระบบไหลเวียนโลหิต

1.1 กลุ่มยาแก้ลมกองละเอียด

(1) ยาหอมเทพจิตร ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	<p>ในผงยา 366 กรัม ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง ดอกบัวขม ดอกบัวเผื่อน หนักสิ่งละ 4 กรัม ดอกมะลิ หนัก 183 กรัม 2. ผิวมะกรูด ผิวมะขี้หนู ผิวมะนาว ผิวส้มตรังกานูหรือส้มจุก ผิวส้มจีน ผิวส้มโอ ผิวส้มเขียวหวาน หนักสิ่งละ 4 กรัม ผิวส้มซ่า หนัก 28 กรัม 3. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดุก โกฐก้านพร้าว โกฐพุงปลา โกฐขมิ้นชัน หนักสิ่งละ 4 กรัม 4. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน เทียนยาวพาดิ เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ 4 กรัม 5. ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ผลกระวาน ดอกกานพลู แก่นจันทน์แดงหรือแก่นลักจันทน์ที่มีราลง แก่นจันทน์ขาว กฤษณา กระลำพัก ขอนดอก เปลือกชะลูด เปลือกต้นอบเชย หัวเปราะหอม รากแฝกหอม หนักสิ่งละ 2 กรัม 6. พิมเสน หนัก 4 กรัม การบูร หนัก 1 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว วิงเวียน คลื่นไส้ ตาพร่าจะเป็นลม) ใจสั่น และบำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื้น
ขนาดและวิธีใช้	<p>ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ เมื่อมีอาการทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง</p> <p>ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง</p>
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(2) ยาหอมแก้ลมวิงเวียน ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	<p>ในผงยา 225 กรัมประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รากชะเอมเทศ หนัก 32 กรัม แก่นจันทน์เทศ หนัก 24 กรัม 2. ดอกกานพลู โกฐเชียง โกฐหัวบัว รากแฝกหอม เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 12 กรัม

3. เปลือกต้นสมุลแว้ง หนัก 10 กรัม เปลือกอบเชยญวน เปลือกอบเชยเทศ กฤษณา กระลำพัก โกฎจุฬาลัมพา โกฎพุงปลา เปลือกชะลูด หนักสิ่งละ 8 กรัม
4. พิมเสน ขอนดอก ดอกบุนนาค ดอกพิกุล ดอกสารภี หนักสิ่งละ 6 กรัม
5. เถามวกแดง 5 กรัม น้ำประสานทองสะอาด แก่นจันทน์แดงหรือแก่นลักจั่นที่มีราลง หนักสิ่งละ 4 กรัม

**ข้อบ่งใช้ / สรรพคุณ
ขนาดและวิธีใช้**

แก้ลมวิงเวียน อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ 600 มิลลิกรัม – 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ เมื่อมีอาการ ทุก 3 – 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง

ชนิดเม็ด

รับประทานครั้งละ 600 มิลลิกรัม – 1 กรัม เมื่อมีอาการ ทุก 3 – 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกิน วันละ 3 ครั้ง

ข้อห้ามใช้

-

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(3) ยาหอมทิฟโอสถ ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ในผงยา 142 กรัม ประกอบด้วย

1. ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกมะลิ เกสรบัวหลวง ดอกกระดังงา ดอกจำปา ดอกบัวจงกลณี หัวแห้วไทย กระจับ แก่นฝางเสน แก่นจันทน์แดงหรือแก่นลักจั่นที่มีราลง แก่นจันทน์ขาว แก่นจันทน์เทศ กฤษณา เปลือกชะลูด เปลือกต้นอบเชย เปลือกต้นสมุลแว้ง แก่นสนเทศ เหง้าว่านน้ำ เหง้ากระชาย หัวเปราะหอม ดอกคำไทย รากชะเอมเทศ แก่นสุรามฤต ลำต้นข่าตัน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ หนักสิ่งละ 4 กรัม
2. โกฎสอ โกฎเขมา โกฎหัวบัว โกฎเชียง โกฎจุฬาลัมพา โกฎกระตุก โกฎก้านพร้าว โกฎพุงปลา โกฎชฎามังสี หนักสิ่งละ 2 กรัม
3. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตึกแต่น เทียนเขาวพาลี เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ 1 กรัม
4. พิมเสน หนัก 2 กรัม การบูร หนัก 1 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

แก้ลมวิงเวียน

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ 1 – 1.4 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง

น้ำกระสายยาที่ใช้

น้ำดอกไม้หรือน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่

ชนิดเม็ด

รับประทานครั้งละ 1 – 1.4 กรัม เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง

ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(4) ยาหอมนวโกฐ ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
---	-----------------------------

สูตรตำรับ	<p>ในผงยา 212 กรัม ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดุก โกฐก้านพร้าว โกฐพุงปลา โกฐชฎามังสี หนักสิ่งละ 4 กรัม 2. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน เทียนยาวพาดิ เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ 4 กรัม 3. เปลือกต้นสมุลแว้ง หนุ่ยาคินนิก รากแฝกหอม เปลือกชะลูด หัวเปราะหอม กระลำพัก ขอนดอก กฤษณา หนักสิ่งละ 4 กรัม 4. เหง้าชิงแห้ง ดอกดีปลี รากเจตมูลเพลิงแดง เถาสะค้าน รากข้าวปลู หนักสิ่งละ 3 กรัม 5. หัวแห้วหมู ผลกระวาน ดอกกานพลู ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ เปลือกอบเชยญวน ลูกผักชีลา แก่นสน หนักสิ่งละ 4 กรัม 6. แก่นสักชี ลูกราชดัด ลูกสารพัดพิษ แก่นจันทน์เทศ แก่นจันทน์แดงหรือแก่นลิ้นจี่ที่มีราลง ลูกกระดอม เถาบอระเพ็ด หนักสิ่งละ 4 กรัม 7. เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค ดอกพิกุล ดอกสารภี ดอกมะลิ หนักสิ่งละ 4 กรัม 8. เนื้อผลมะขามป้อม เนื้อผลสมอพิเภก รากชะเอมเทศ หนักสิ่งละ 4 กรัม 9. พิมเสน หนัก 1 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	<ol style="list-style-type: none"> 1. แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ 2. แก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด และอ่อนเพลีย)
ขนาดและวิธีใช้	<p>ชนิดผง</p> <p>รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ละลายน้ำกระสาย หรือน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง</p> <p>น้ำกระสายยาที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีแก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ ใช้น้ำลูกผักชี (15 กรัม) หรือเทียนดำ (15 กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา - กรณีแก้ลมปลายไข้ ใช้น้ำก้านสะเดา (33 ก้าน หรือ 15 กรัม) ลูกกระดอม (7 ลูก หรือ 15 กรัม) และเถาบอระเพ็ด (7 องคุลี หรือ 15 กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา <p>ชนิดเม็ด</p> <p>รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม หรือน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง</p>

ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> ซึ่งพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล <i>Aristolochia</i> เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(5) ยาหอมอินทจักร์ ยามง ยาเม็ด ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.) บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ	ในผงยา 98 กรัม ประกอบด้วย เถาสะค่าน รากข้าวพลุ เหง้าขิง ดอกดีปลี รากเจตมูลเพลิงแดง ลูกผักชีลา โกฐสอ โกฐเขมา โกฐก้านพร้าว โกฐพุงปลา โกฐจุฬาลัมพา โกฐเชียง โกฐกั๊กกรา โกฐน้ำเต้า โกฐกระดูก เทียนดำ เทียนขาว เทียนแดง เทียนข้าวเปลือก เทียนยาวพาณี แก่นจันทน์แดงหรือแก่น ลักจั่นที่มีราลง แก่นจันทน์เทศ เถามวกแดง เถามวกขาว รากย่านาง เปลือกชะลูด เปลือกต้น อบเชย เปลือกต้นสมุลแว้ง กฤษณา กระลำพัก เถาบอระเพ็ด ลูกกระดอม กายาน ขอนดอก ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู ลำพันแดง ดอกสารภี ดอกพิบูล ดอกบุนนาค ดอกจำปา ดอกกระดังงา ดอกมะลิ ดอกคำไทย แก่นฝางเสน ดีวัว พิมเสน หนักสิ่งละ 2 กรัม
-----------	---

- สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้
1. แก้ลมบาดทะจิต
 2. แก้กลิ้นเหียนอาเจียน
 3. แก้ลมจุกเสียด

ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 – 2 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ หรือละลาย น้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ เมื่อมีอาการ ทุก 3 – 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง
----------------	---

- น้ำกระสายยาที่ใช้**
- กรณีแก้ลมบาดทะจิต ใช้น้ำดอกมะลิ
 - กรณีแก้กลิ้นเหียนอาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี เทียนดำต้ม
 - กรณีแก้ลมจุกเสียด ใช้น้ำขิงต้ม

ชนิดเม็ด	รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง
-----------------	---

ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้

อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> ซึ่งพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> มีรายงาน

พบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

กลุ่มที่ 2 ยารักษากลุ่มอาการทางระบบทางเดินอาหาร

2.1 กลุ่มยาขับลม บรรเทาอาการท้องอืดท้องเฟ้อ

(1) ยาเบญจกูล ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย ดอกดีปลี รากข้าวพลู เกาสะค่าน รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าชิงแห้ง หนังกิ่งละ 20 กรัม	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดชง รับประทานครั้งละ 1.5 – 2 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น ชนิดผง รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 เวลา หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น	
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็กเล็ก	
คำเตือน	-	
ข้อควรระวัง	- ควรระมัดระวังการใช้ในผู้ที่ร้อนในง่าย และการใช้ในฤดูร้อน เนื่องจากอาจทำให้ธาตุไฟกำเริบ - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันนานเกิน 7 วัน	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	
(2) ยาขมิ้นชัน ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ผงเหง้าขมิ้นชัน [<i>Curcuma longa</i> L.] มีสารสำคัญ curcuminoids ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5.0 โดยน้ำหนัก (w/w) และน้ำมันระเหยง่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ 6.0 โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ	
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน	
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้กับผู้ที่มีน้ำดีอุดตัน หรือผู้ที่ไวต่อยานี้	
คำเตือน	-	
อันตรกริยา	- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากสาร curcumin ยับยั้ง CYP 3A4, CYP 1A2 แต่กระตุ้นเอนไซม์ CYP 2A6 - ควรระวังการใช้ร่วมกับยารักษาโรคมะเร็งบางชนิด เช่น doxorubicin, chlormethine, cyclophosphamide และ camptothecin เนื่องจาก curcumin อาจมีผลต้านฤทธิ์ยาดังกล่าว	

ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้กับเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลด้านประสิทธิผลและความปลอดภัย
อาการไม่พึงประสงค์	ผิวหนังอักเสบจากการแพ้

(3) ยาขิง ยาแคปซูล ยาขง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
---	-----------------------------

สูตรตำรับ	ผงเหง้าขิงแก่ (<i>Zingiber officinale</i> Rosc.) ที่มีน้ำมันหอมระเหย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.0 โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม แน่นจุกเสียด
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานวันละ 2 - 4 กรัม
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ

อาการไม่พึงประสงค์ อาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ

(4) ยาธาตุบรรจบ ยาแคปซูล ยาผง ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
--	-----------------------------

สูตรตำรับ	ในผงยา 104 กรัม ประกอบด้วย 1. เนื้อผลสมอไทย หนัก 16 กรัม 2. โกฐก้านพร้าว หนัก 8 กรัม 3. เหง้าขิง โกฐเขมา โกฐพุงปลา โกฐเชียง โกฐสอ เทียนดำ เทียนขาว เทียนสัตตบุษย์ เทียนยาวพาณี เทียนแดง ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ดอกกานพลู เปลือกต้นสมุลแว้ง ลูกกระวาน ลูกผักชีลา ใบพิมเสนต้น ดอกดีปลี หัวเปราะหอม การบูร หนักสิ่งละ 4 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ หรือละลายน้ำต้มสุก ที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ หรือละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ น้ำกระสายยาที่ใช้ <ul style="list-style-type: none"> - กรณีแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม 3 กลีบ ทุบขงน้ำร้อนหรือใช้ใบกะเพราต้มเป็นน้ำกระสาย - กรณีบรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกทับทิมต้ม แทรกกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา

ชนิดแคปซูลและชนิดลูกกลอน

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ 6 - 12 ปี

รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ
ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

ข้อห้ามใช้

คำเตือน

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
- ในกรณีท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

อาการไม่พึงประสงค์

ข้อมูลเพิ่มเติม

-
ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(5) ยาราคอบเชย ยาน้ำ (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ในยาน้ำ 100 มิลลิลิตร ประกอบด้วย

1. เปลือกอบเชยเทศ เปลือกต้นสมุลแว้ง ลูกกระวาน ดอกกานพลู รากชะเอมเทศ หนักสิ่งละ 800 มิลลิกรัม
2. เกล็ดสระระแหง การบูร หนักสิ่งละ 50 มิลลิกรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

ขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ 15 - 30 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น

ข้อห้ามใช้

-

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(6) ยาประสะเจตพังคิ ยาแคปซูล ยามง ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ในผงยา 66 กรัม ประกอบด้วย

1. รากเจตพังคิ หนัก 33 กรัม
2. เหง้าข่า หนัก 16 กรัม
3. รากระย่อม พริกไทยล่อน เกลาบอระเพ็ด หนักสิ่งละ 2 กรัม
4. ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ ลูกกระวาน ใบกระวาน ดอกกานพลู รากกรงเข็ม เนื้อผลสมอทะเล รากพญารากขาว เปลือกต้นหว่า เกลือสินเธาว์ การบูร หนักสิ่งละ 1 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

แก้จุกเสียด ขับผายลม

ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น
	ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> ซึ่งพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล <i>Aristolochia</i> เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(7) ยาประสะเปราะใหญ่ ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา ให้สั่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่
ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 80 กรัม ประกอบด้วย 1. หัวเปราะหอม หนัก 40 กรัม 2. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู แก่นจันทน์เทศ แก่นจันทน์แดงหรือแก่นลักจั่นที่มีราลง ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกพิกุล เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 2 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ถอนพิษไข้ตานซางสำหรับเด็ก ที่มีอาการไข้ต่ำ ๆ อาการปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ ถ่ายเหลวกระปริบกระปรอย เบื่ออาหาร
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก) เด็ก อายุ 1 – 5 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น น้ำกระสายยาที่ใช้ น้ำดอกไม้เทศหรือน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่
	ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด เด็ก อายุ 6 – 12 ปี รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในเด็กที่มีไข้สูง ไข้ 38.0 องศาเซลเซียส ขึ้นไป
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังในการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

อาการไม่พึงประสงค์ -

ข้อมูลเพิ่มเติม -

(8) ยาประสะกะเพรา ยามง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ ในผงยา 90 กรัม ประกอบด้วย
 1. ใบกะเพราแดง หน้า 45 กรัม
 2. ผิวมะกรูด หน้า 20 กรัม
 3. รากชะเอมเทศ มหาหิงค์ หน้าสิ่งละ 8 กรัม
 4. พริกไทยล่อน เหง้าขิง ดอกดีปลี หัวกระเทียม หน้าสิ่งละ 2 กรัม
 5. เกลือสินเธาว์ หน้า 1 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด
ขนาดและวิธีใช้ ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก)
 เด็กอายุ 1 – 3 เดือน รับประทานครั้งละ 100 – 200 มิลลิกรัม
 อายุ 4 – 6 เดือน รับประทานครั้งละ 200 – 300 มิลลิกรัม
 อายุ 7 – 12 เดือน รับประทานครั้งละ 400 – 600 มิลลิกรัม
 โดยนำยาละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ (ทิ้งไว้ให้ตกตะกอน แล้วใช้หลอดหยด
 ดูดส่วนน้ำใส) รับประทานวันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น เมื่อมีอาการ

น้ำกระสายยาที่ใช้

- กรณีแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้น้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ หรือน้ำใบกะเพราต้ม
- กรณีแก้จุกเสียด ใช้โพลเภาไฟพอสูก ผนกับน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่

ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด

เด็ก อายุ 6 - 12 ปี

รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

คำเตือน -

ข้อควรระวัง -

อาการไม่พึงประสงค์ -

ข้อมูลเพิ่มเติม สูตรตำรับยาประสะกะเพราตามประกาศยาสามัญประจำบ้าน พ.ศ. 2537 มีตัวยา
 “น้ำประสานทองสะอาด” เป็นส่วนประกอบแต่ได้ตัดออกจากสูตรตำรับตามประกาศ
 ยาประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. 2542 แล้ว

(9) ยาประสะกานพลู ยาแคปซูล ยามง ยาเม็ด ยามง (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ ในผงยา 250 กรัม ประกอบด้วย
 1. ดอกกานพลู หน้า 125 กรัม
 2. เปลือกขิก หน้า 10 กรัม เหง้าขมิ้นชัน หน้า 8 กรัม เปลือกเพกา เปลือกขี้ไต้
 หน้าสิ่งละ 4 กรัม
 3. เหง้าขิงแห้ง ดอกดีปลี หน้าสิ่งละ 3 กรัม เหง้าโพล รากเจตมูลเพลิงแดง เกาสะค่าน
 รากข้าพลู หน้าสิ่งละ 2 กรัม พริกไทยล่อน หน้าสิ่งละ 1 กรัม เหง้าว่านน้ำ หัวกระชาย
 การบูร หน้าสิ่งละ 4 กรัม

4. รากแฝกหอม หัวเปราะหอม รากกรงเขมา ใบกระวาน ลูกกระวาน ลูกผักชีลา
หนักสิ่งละ 4 กรัม กฤษณา ลูกจันทน์ หนักสิ่งละ 8 กรัม
5. เทียนดำ เทียนขาว โกฐสอ โกฐกระดุก หนักสิ่งละ 4 กรัม
6. รากข้าวสาร หนัก 8 กรัม รากแจง หนัก 4 กรัม
7. กำมะถันเหลือง หนัก 4 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้
ขนาดและวิธีใช้

บรรเทาอาการปวดท้อง จุกเสียด แน่นเฟ้อจากอาหารไม่ย่อย เนื่องจากธาตุไม่ปกติ
ชนิดผง

รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ หรือละลาย
น้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

น้ำกระสายยาที่ใช้

ใช้โพลีเอทิลีนผสมกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา

ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด

รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ
ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

ข้อห้ามใช้

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต
เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการ
จำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงาน
พบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การ
อนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(10) ยามหาจักรใหญ่ ยामืด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยามืด (รพ.) บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ในผงยา 114 กรัม ประกอบด้วย

1. ใบกระพังโหม หนัก 60 กรัม
2. ยาดำสะตุ หนัก 8 กรัม
3. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐพุงปลา โกฐก้านพร้าว โกฐกระดุก เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว
เทียนข้าวเปลือก เทียนยาวพาลี เนื้อผลสมอไทย เนื้อผลสมอพิเภก เนื้อผลมะขามป้อม
ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู รากชะเอมเทศ เมล็ดโหระพา ลูกผักชีลา
สารส้มสะตุ เหง้าขมิ้นอ้อย หัวกระเทียม หนักสิ่งละ 2 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก)

เด็ก อายุ 1 – 5 ขวบ

รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่
เพิ่มและลดได้ตามส่วน วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น

ชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล

เด็ก อายุ 6 – 12 ปี

รับประทานครั้งละ 1.5 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น

ข้อห้ามใช้

-

คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ยาจะมีฤทธิ์ระคาย หากรับประทานแล้วมีอาการท้องเสีย ควรหยุดรับประทานยา
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(11) ยามันทธาตุ ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
---	-----------------------------

สูตรตำรับ	ในผงยา 93 กรัม ประกอบด้วย 1. เหน่าชิง ลูกเบญจกานี หนักสิ่งละ 9 กรัม 2. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน ลูกผักชีล้อม ลูกผักชีลา หัวกระเทียม เปลือกต้นสมุลแว้ง เปลือกโมกมัน แก่นจันทน์แดงหรือแก่นล็กจันทน์ที่มีราลง แก่นจันทน์เทศ ดอกกานพลู ดอกดีปลี รากข้าพลุ เกาสะค่าน รากเจตมูลเพลิงแดง พริกไทยล่อน ลูกจันทน์ การบูร หนักสิ่งละ 3 กรัม
------------------	---

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาการไม่ปกติ

ขนาดและวิธีใช้ **ชนิดผง**
ผู้ใหญ่
รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น
เด็ก อายุ 6 - 12 ปี
รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น

ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด
ผู้ใหญ่
รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น
เด็ก อายุ 6 - 12 ปี
รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น

ข้อห้ามใช้
- ห้ามใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ขวบ เนื่องจากเป็นยารสร้อน ทำให้ลิ้น ปากแสบร้อนได้
- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	-

ข้อมูลเพิ่มเติม ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(12) ยาวีสัมพยาใหญ่ ยามง**บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 108 กรัม ประกอบด้วย 1. ดอกดีปลี หนัก 54 กรัม 2. ลูกผักชีลา ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ หนักสิ่งละ 8 กรัม 3. ลูกกระวาน ดอกกานพลู โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา เปลือกต้นอบเชย เปลือกต้นสมุลแว้ง เนื้อผลสมอเทศ เนื้อผลสมอไทย เหง้าว่านน้ำ เถาอบระเพ็ด เหง้าชิงแห้ง รากพญารากขาว หนักสิ่งละ 2 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ หรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน ทุก 4 ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีดีปลีในปริมาณสูง
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> ซึ่งพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล <i>Aristolochia</i> เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(13) ยาอภัยสาลี ยาลูกกลอน ยาเม็ด**บัญชีรายการยาเฉพาะ**

เงื่อนไขการใช้ยา ให้สั่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยใช้องค์ความรู้การแพทย์แผนไทย

สูตรตำรับ	ในผงยา 187 กรัม ประกอบด้วย 1. หัตถ์คุณเทศ หนัก 24 กรัม พริกไทยล่อน แก่นจันทน์เทศ หนักสิ่งละ 16 กรัม รากเจตมูลเพลิงแดง หนัก 12 กรัม 2. หัวบุงรอก หนัก 15 กรัม เนื้อผลสมอไทย เนื้อผลสมอเทศ หนักสิ่งละ 13 กรัม 3. เทียนแดง หนัก 11 กรัม เทียนขาวเปลือก หนัก 10 กรัม เทียนตาตึกแตน หนัก 9 กรัม เทียนขาว หนัก 8 กรัม 4. โกฐเขมา หนัก 9 กรัม โกฐสอ หนัก 8 กรัม 5. เหง้าว่านน้ำ หนัก 7 กรัม ดอกกานพลู หนัก 4 กรัม ลูกกระวาน หนัก 3 กรัม ดอกจันทน์ หนัก 2 กรัม ลูกจันทน์ หนัก 1 กรัม 6. ลูกพิลังกาสง หนัก 6 กรัม
ข้อบ่งใช้ / สรรพคุณ	บำบัดโรคลม บรรเทาอาการจุกเสียดแน่น
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 1.5 – 2 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
คำเตือน	-

ข้อควรระวัง	ควรระวังในการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

2.2 กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องผูก

(1) ยาซุมเห็ดเทศ ยาแคปซูล ยาซง ยาแคปซูล (รพ.) ยาซง (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ผงใบซุมเห็ดเทศ [<i>Senna alata</i> (L.) Roxb., <i>Cassia alata</i> L. (ชื่อพ้อง)] ที่มีสารสำคัญ hydroxyanthracene derivatives โดยคำนวณเป็น rhein-8-glucoside ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.0 โดยน้ำหนัก (w/w)	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องผูก	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดซง รับประทานครั้งละ 3 – 6 กรัม แช่น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร นาน 10 นาที วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 3 – 6 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน	
ข้อห้ามใช้	ผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ	
คำเตือน	-	
อันตรกิริยา	-	
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี หรือผู้ป่วย inflammatory bowel disease - การรับประทานยาในขนาดสูงอาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis) - ไม่ควรใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสียน้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย - ควรระวังการใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร	
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้เกิดอาการปวดมวนท้อง เนื่องจากการบีบตัวของลำไส้ใหญ่	
(2) ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง ยาแคปซูล ยาเม็ด		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ในผงยา 117 กรัม ประกอบด้วย 1. ดีเกลือฝรั่ง หนัก 60 กรัม ยาดำสะตุ หนัก 12 กรัม 2. ใบมะกา ใบมะขาม ใบส้มป่อย เนื้อในฝักคูน รากขี้กาแดง รากขี้กาขาว รากทองแตง ฝักส้มป่อย เนื้อผลสมอไทย เนื้อผลสมอติงู เถาวัลย์เปรียง หนักสิ่งละ 3 กรัม ขี้เหล็กทั้ง 5 หนัก 3 กรัม 3. หัวหอม หนัก 3 กรัม 4. หญ้าไทร ใบไผ่ป่า หนักสิ่งละ 3 กรัม	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ใช้บรรเทาอาการท้องผูกเฉพาะในรายที่ท้องผูกมากหรือในรายที่มีอาการท้องผูกเรื้อรังและใช้ยาอื่นแล้วไม่ได้ผล	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ครั้งแรก รับประทาน 1 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน ถ้าไม่ถ่าย วันต่อไป รับประทานเพิ่มเป็น 1.5 กรัม	

ข้อห้ามใช้	<p>แต่ไม่เกิน 2.5 กรัม ต่อวัน (ตามธาตุหนักธาตุเบา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และเด็ก - ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction/ileus) - ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะผิดปกติเฉียบพลันที่ทางเดินอาหาร (acute gastro-intestinal conditions) เช่น คลื่นไส้ อาเจียน
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากเป็นยาถ่ายอย่างแรง ไม่ควรใช้ยานี้ในผู้ป่วยอ่อนเพลียมากหรือมีภาวะขาดน้ำ - เมื่อถ่ายแล้ว ให้เว้นอย่างน้อย 2 วัน แล้วจึงใช้ยานี้อีกครั้ง - ควรระวังการใช้ยาในผู้สูงอายุ และผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของไตหรือตับ (renal/hepatic impairment) เนื่องจากยามีส่วนประกอบของแมกนีเซียม
อาการไม่พึงประสงค์	ปวดเสียดท้อง
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(3) ยารณีสันตะฆาต ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน	บัญชีรายการยาเฉพาะ
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)	
เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย	

สูตรตำรับ	<p>ในผงยา 160 กรัม ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พริกไทยล่อน หนัก 96 กรัม 2. ยาดำสะตุ หนัก 20 กรัม 3. เนื้อผลสมอไทย มหาหิงค์ การบูร หนักสิ่งละ 6 กรัม 4. รงทอง (ประสะ) หนัก 4 กรัม 5. ผักแพวแดง (ทั้งต้น) เนื้อผลมะขามป้อม หนักสิ่งละ 2 กรัม 6. ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู เทียนดำ เทียนขาว หัวดองดึง หัวบุก หัวกลอย หัวกระดาดขาว หัวกระดาดแดง ลูกเร่ว เหง้าขิง รากชะเอมเทศ รากเจตมูลเพลิงแดง โกฐกระดุก โกฐเขมา โกฐน้ำเต้า หนักสิ่งละ 1 กรัม
------------------	--

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้เถาตาน ท้องผูก
ขนาดและวิธีใช้	<p>ชนิดผง</p> <p>รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ หรือผสมน้ำผึ้ง ปั่นเป็นลูกกลอน วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าหรือก่อนนอน</p> <p>ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน</p> <p>รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าหรือก่อนนอน</p>

ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาด้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง

อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(4) ยามะขามแขก ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาขง ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ผงใบ หรือผงใบและฝักมะขามแขก [<i>Senna alexandrina</i> Mill.] โดยมีสารสำคัญ hydroxyanthracene glycoside ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 คำนวณเป็น sennoside B	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องผูก	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 กรัม แชน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร นาน 10 นาที ก่อนนอน ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1.2 กรัม ก่อนนอน	
ข้อห้ามใช้	ผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้อง โดยไม่ทราบสาเหตุ	
คำเตือน	-	
อันตรกิริยา	-	
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยานี้ในเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี หรือในผู้ป่วย inflammatory bowel disease - การรับประทานยาในขนาดสูง อาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis) - ไม่ควรใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสีย น้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และการใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย - ควรระวังการใช้ยานี้กับหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร	
อาการไม่พึงประสงค์	ปวดมวนท้อง ผื่นคัน	

2.3 กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องเสีย

(1) ยาเหล็องปิดสมุทร ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ในผงยา 90 กรัม ประกอบด้วย 1. เหน่าขมื่นชัน หนัก 30 กรัม 2. ชันย้อย ครั้ง สีเสียดเทศ เปลือกสีเสียดไทย ใบเทียน ใบทับทิม หัวแห้วหมู เหน่าขมื่นอ้อย เปลือกเพกา รากกล้วยติบ หัวกระเทียมคั่ว ดอกติปลี หนักสิ่งละ 5 กรัม	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ เป็นต้น	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก) ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ หรือน้ำต้มสุก ที่ยังอุ่นอยู่ ทุก 3 - 5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 3 - 5 เดือน รับประทานครั้งละ 200 มิลลิกรัม อายุ 6 - 12 เดือน รับประทานครั้งละ 300 - 400 มิลลิกรัม	

อายุ 1 – 5 ขวบ รับประทานครั้งละ 500 – 700 มิลลิกรัม
 อายุ 6 – 12 ปี รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม
 ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ หรือน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ ทุก 3 – 5 ชั่วโมง
 เมื่อมีอาการ

น้ำกระสายยาที่ใช้

ใช้น้ำเปลือกลูกทับทิมหรือเปลือกแคตมัม แทรกกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา
 สำหรับเด็กเล็กให้บดผสมกับน้ำกระสายยา ใช้รับประทานหรือกวาดก็ได้

ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด

เด็ก อายุ 6 – 12 ปี

รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม ทุก 3 – 5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 3 – 5 ชั่วโมง ทุก 3 - 5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้ -

คำเตือน -

ข้อควรระวัง

ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

อาการไม่พึงประสงค์ -

(2) ยากล้วย ยามง (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ผงจากผลกล้วยน้ำว้าดิบชนิดแก่จัด [*Musa* sp. (ABB group) "kluai namwa"]
 หรือผงจากผลกล้วยหักมุกดิบชนิดแก่จัด [*Musa* sp. (ABB group) "kluai hakmuk"]

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน

ขนาดและวิธีใช้

รับประทาน ครั้งละ 10 กรัม ชงในน้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง
 ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน และเย็น

ข้อห้ามใช้ -

คำเตือน -

อันตรายวิทยา -

ข้อควรระวัง

- ไม่ควรใช้กับผู้ที่ท้องผูก หรือผู้ที่มีภาวะลำไส้อุดตัน
 - การรับประทานยานี้ ติดต่อกันนาน ๆ อาจทำให้ท้องอืดได้

อาการไม่พึงประสงค์

ท้องอืด

(3) ยาธาตุบรรจบ ยาแคปซูล ยามง ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

ยามง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา 104 กรัม ประกอบด้วย

1. เนื้อผลสมอไทย หนัก 16 กรัม
2. โกฐก้านพร้าว หนัก 8 กรัม
3. เหง้าชิง โกฐเขมา โกฐพุงปลา โกฐเชียง โกฐสอ เทียนดำ เทียนขาว เทียนสัตตบุษย์ เทียนยาวพาณี เทียนแดง ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ดอกกานพลู เปลือกต้นสมุลแว้ง ลูกกระวาน ลูกผักชีลา ใบพิมเสนต้น ดอกดีปลี หัวเปราะหอม การบูร หนักสิ่งละ 4 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ หรือละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ 6 - 12 ปี

รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ หรือละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

น้ำกระสายยาที่ใช้

- กรณีแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม 3 กลีบ ทุบขงน้ำร้อนหรือใช้ใบกะเพรา ต้มเป็นน้ำกระสาย
- กรณีบรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกทับทิมต้ม แทรกกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา

ชนิดแคปซูลและชนิดลูกกลอน

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ 6 - 12 ปี

รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
- ในกรณีท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(4) ยาฟ้าทะลายโจร ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับ

ผงจากส่วนเหนือดินของฟ้าทะลายโจร [*Andrographis paniculata* (Burm.f.) Wall.ex Nees] ที่มีสารสำคัญ total lactone โดยคำนวณเป็น andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ 6.0 โดยน้ำหนัก (w/w) และปริมาณ andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.0 โดยน้ำหนัก (w/w)

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้
ขนาดและวิธีใช้
ข้อห้ามใช้

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน
รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 2 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน

- ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร เช่น มีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม
- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้
- ห้ามใช้ฟ้าทะลายโจรสำหรับแก้เจ็บคอในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้
 1. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ *Streptococcus* group A
 2. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคไตอักเสบ เนื่องจากเคยติดเชื้อ *Streptococcus* group A
 3. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรูห์มาติก
 4. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากมีการติดเชื้อแบคทีเรีย และมีอาการรุนแรง เช่น มีตุ่มหนองในคอ มีไข้สูง และหนาวสั่น

คำเตือน
อันตรายยา
ข้อควรระวัง

- หากใช้ยานี้แล้วมีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดทันที และพบแพทย์
- หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง
- หากใช้ติดต่อกันเกิน 3 วัน แล้วไม่ดีขึ้น หรือมีอาการรุนแรงขึ้น ระหว่างการใช้ยา ควรหยุดใช้และพบแพทย์
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดความดันเลือดเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่ กระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 1A2, CYP 2C9 และ CYP 3A4
- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการของตับผิดปกติ

อาการไม่พึงประสงค์

อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้

2.4 กลุ่มยาบรรเทาโรคผิวหนัง

(1) ยาทาขมิ้นชันและกัญชา ยาน้ำมัน ยาผงสำหรับผสมในน้ำมัน (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ยาผง 30 กรัม เตรียมจาก เหง้าขมิ้นชัน 15 กรัม ใบกัญชา 15 กรัม สำหรับนำไปผสมกับน้ำมันเมล็ดฝ้าย 30 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	รักษาโรคผิวหนัง
ขนาดและวิธีใช้	ก่อนใช้ให้นำยาผงผสมกับส่วนน้ำมันให้เข้ากัน ทาวันละ 2 ครั้ง หลังอาบน้ำ เช้า และ เย็น
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้กับผู้ที่แพ้ส่วนประกอบของตำรับ
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้มีอาการระคายเคืองผิวหนังคัน แดงร้อน ได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	- ในทางปฏิบัติ กรณีรูปแบบยาผงสำหรับผสมในน้ำมัน จะมีการจ่ายยาผงพร้อมน้ำมันเมล็ดฝ้าย เพื่อให้คนไข้เตรียมเอง (freshly prepared) - ควรระวังยาเลอะเสื้อผ้า

(2) ยาบรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก ยาลูกกลอน (รพ.)**บัญชีรายการยาเฉพาะ**

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยใช้ชื่อความรู้การแพทย์แผนไทย

สูตรตำรับ	ในผงยา 156 กรัม ประกอบด้วย 1. ใบเหียงอกปลาหมอ เถาเพชรสังฆาต เนื้อผลสมอไทย เมล็ดพริกไทยล่อน หนักสิ่งละ 30 กรัม 2. ผลราชดัด โกงฐน้ำเต้า หนักสิ่งละ 15 กรัม 3. เหง้าขมิ้นชัน หนักสิ่งละ 6 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 0.75 – 1.25 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์ และหญิงให้นมบุตร - ควรระวังในผู้ป่วยที่มีภาวะไตบกพร่อง
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	- เนื่องจากเถาเพชรสังฆาตมีปริมาณ Oxalate สูง อาจก่อให้เกิดนิ่วในไตได้หากใช้เป็นเวลานาน - มีรายงานในสัตว์ทดลองว่า สาร anthraquinone จากโกงฐน้ำเต้า เมื่อใช้เป็นระยะเวลา 3 เดือน พบว่า เกิดพิษต่อไต - ในการรักษา ผู้ป่วยควรงด หรือหลีกเลี่ยงอาหารแสลง เช่น เหล้า เบียร์ ของหมักดอง อาหารทะเล

(3) ยาผสมเพชรสังฆาตสูตรที่ 1 ยาแคปซูล ยาแคปซูล (รพ.)**บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย เถาเพชรสังฆาต หนัก 70 กรัม รากอัคคีทวาร หนัก 20 กรัม โกงฐน้ำเต้า หนัก 10 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 1.2 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที เช้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร - ควรระวังในผู้ป่วยที่มีภาวะไตบกพร่อง
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องเสีย
ข้อมูลเพิ่มเติม	- เนื่องจากเถาเพชรสังฆาตมีปริมาณ Oxalate สูง อาจก่อให้เกิดนิ่วในไตได้หากใช้เป็นเวลานาน - มีรายงานในสัตว์ทดลองว่า สาร anthraquinone จากโกงฐน้ำเต้า เมื่อใช้เป็นระยะเวลา 3 เดือน พบว่า เกิดพิษต่อไต - ในการรักษา ผู้ป่วยควรงด หรือหลีกเลี่ยงอาหารแสลง เช่น เหล้า เบียร์ ของหมักดอง อาหารทะเล

(4) ยาผสมเพชรสังฆาตสูตรที่ 2 ยาแคปซูล (รพ.)**บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 85 กรัม ประกอบด้วย เถาเพชรสังฆาต หนัก 50 กรัม กะเม็ง (ทั้งต้น) หนัก 15 กรัม โกงฐน้ำเต้า หัวกระชาย หนักสิ่งละ 10 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที เข้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร - ควรระวังในผู้ป่วยที่มีภาวะไตบกพร่อง
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องเสีย มวนท้อง
ข้อมูลเพิ่มเติม	- เนื่องจากเถาเพชรสังฆาตมีปริมาณ Oxalate สูง อาจก่อให้เกิดนิ่วในไตได้ หากใช้เป็น เวลานาน - มีรายงานในสัตว์ทดลองว่า สาร anthraquinone จากโกงฐน้ำเต้า เมื่อใช้เป็นระยะเวลา 3 เดือน พบว่า เกิดพิษต่อไต - ในการรักษา ผู้ป่วยควรงด หรือหลีกเลี่ยงอาหารแสลง เช่น เหล้า เบียร์ ของหมักดอง อาหารทะเล

(5) ยาริดสีดวงมหากาฬ ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.)**บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 110 กรัม ประกอบด้วย 1. มดยอบคั่ว หนัก 5 กรัม 2. ขอบชะนางแดง (ทั้งต้น) ขอบชะนางขาว (ทั้งต้น) หนักสิ่งละ 5 กรัม 3. โกงฐกักรา โกงฐสอ โกงฐจุฬาลำพา โกงฐก้านพร้าว โกงฐพุงปลา หนักสิ่งละ 5 กรัม 4. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน หนักสิ่งละ 5 กรัม 5. แก่นสนเทศ ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ เถาสะค้าน เปลือกต้นสมุลแว้ง ดอกดีปลี พริกไทยอ่อน เหง้าขิง เปลือกอบเชยเทศ หนักสิ่งละ 5 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

2.5 กลุ่มยารักษาโรคในกระเพาะอาหาร**(1) ยากล้วย ยามง (รพ.)****บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ผงจากผลกล้วยน้ำว่าติบชนิดแก่จัด [<i>Musa</i> sp. (ABB group) "kluai namwa"] หรือผงจากผลกล้วยหักมุกติบชนิดแก่จัด [<i>Musa</i> sp. (ABB group) "kluai hakmuk"]
------------------	--

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	รักษาแผลในกระเพาะอาหาร
ขนาดและวิธีใช้	รับประทาน ครั้งละ 10 กรัม ชงในน้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน และเย็น
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	- ไม่ควรใช้กับผู้ที่ท้องผูก หรือผู้ที่มีภาวะลำไส้อุดตัน - การรับประทานยาอื่น ติดต่อกันนาน ๆ อาจทำให้ท้องอืดได้
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องอืด

2.6 กลุ่มยาบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน

(1) ยาชิง ยาแคปซูล ยาชง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาชง (รพ.)	บัญชีรายการยาเฉพาะ
เงื่อนไขการใช้ยา	กรณีใช้ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด ให้สั่งใช้ยาโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
สูตรตำรับ	ผงเหง้าขิงแก่ (<i>Zingiber officinale</i> Rosc.) ที่มีน้ำมันหอมระเหย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.0 โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	1. ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่มีสาเหตุจากการเมารถ เมาเรือ 2. ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด
ขนาดและวิธีใช้	ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่มีสาเหตุจากการเมารถ เมาเรือ รับประทานวันละ 1 – 2 กรัม ก่อนเดินทาง 30 นาที – 1 ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด รับประทานครั้งละ 1 กรัม ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ
อาการไม่พึงประสงค์	อาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ
(2) ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC)	บัญชีรายการยาเฉพาะ
จำนวน 2 ความแรง ได้แก่ ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด และ ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม/หยด	
ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อในช่องปาก (Oromucosal drops)	
เงื่อนไขการใช้ยา	1. กรณีใช้เสริมหรือควบรวมกับการรักษาตามมาตรฐานในการรักษาภาวะคลื่นไส้ อาเจียนจากเคมีบำบัด ให้สั่งใช้ยาโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแผนปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการสั่งใช้ เคมีบำบัดเพื่อการบำบัดรักษา และเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการใช้กัญชาทางการแพทย์ที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง 2. ยาความแรง 3 มิลลิกรัม/หยด 2.1 ช่วยเพิ่มความสะดวกให้กับผู้ป่วยที่ต้องใช้น้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด ในปริมาณสูง 2.2 ใช้สำหรับผู้ป่วยที่เคยใช้น้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด มาก่อนและทราบปริมาณยาที่เหมาะสมแล้วเท่านั้น

สูตรตำรับ	สารสกัดจากกัญชา (<i>Cannabis sativa</i> L.) ที่มีสารสำคัญ Delta-9-Tetrahydrocannabinol
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด หรือ ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม/หยด ใช้รักษาเสริมหรือควบรวมกับการรักษาตามมาตรฐานในการรักษาภาวะ คลื่นไส้อาเจียนจากเคมีบำบัด
ขนาดและวิธีใช้	- กรณี THC ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด หยดใต้ลิ้น 1 หยด (THC 0.5 มิลลิกรัม) ทุกวันก่อนนอน ปรับขนาดยาทุก 48 ชั่วโมง โดยปรับขนาดยาอย่างช้า ๆ ขนาดยาสูงสุดไม่ควรเกินวันละ 10 หยด (THC 5 มิลลิกรัม ต่อวัน) - กรณี THC ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม/หยด หยดใต้ลิ้น 1 หยด (THC 3 มิลลิกรัม) ทุกวันก่อนนอน สำหรับผู้ที่เคยใช้น้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด ให้คำนวณปริมาณของ THC ในขนาดที่เทียบเท่ากัน โดยขนาดยาสูงสุดไม่เกิน วันละ 20 มิลลิกรัม
ข้อห้ามใช้	- ผู้ที่เคยแพ้กัญชา - ผู้ที่เป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดที่รุนแรง หรือโรคหลอดเลือดสมองที่รุนแรง เนื่องจาก อาจทำให้ความดันเลือดต่ำ บางครั้งอาจทำให้ความดันเลือดสูง เป็นลมหมดสติ หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ กล้ามเนื้อหัวใจตายและโรคหลอดเลือดสมอง - ผู้ที่เป็นโรคจิตเภทหรือโรคอารมณ์สองขั้ว
คำเตือน	- ไม่ควรใช้ยานี้ในบุคคลที่อายุต่ำกว่า 25 ปี ยกเว้นในกรณีที่แพทย์พิจารณาแล้วว่า ผู้ป่วยได้รับประโยชน์ มากกว่าความเสี่ยง - ควรหลีกเลี่ยงการใช้น้ำมันในสตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร รวมถึงสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มีได้ คุมกำเนิดหรือสตรีที่วางแผนจะตั้งครรภ์ - ยานี้อาจทำให้ง่วงซึม จึงไม่ควรขับขียานพาหนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล หรือ ทำงานที่เสี่ยงอันตราย - ควรหลีกเลี่ยงการใช้น้ำมันร่วมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
อันตรกริยา	- รมั้ดระวังการใช้น้ำมันนี้ร่วมกับยาที่มีกระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ CYP2C9, CYP2C19 หรือ CYP3A4 เช่น amiodarone, carbamazepine, phenytoin, warfarin หรือ valproic acid - รมั้ดระวังการใช้น้ำมันนี้ร่วมกับยาที่เป็น highly protein-bound เช่น warfarin, cyclosporine และ amphotericin B
ข้อควรระวัง	- รมั้ดระวังการใช้น้ำมันในผู้ป่วยที่มีภาวะการทำงานของตับหรือไตบกพร่องรุนแรง - หลีกเลี่ยงการส่งใช้ยากับผู้ป่วยเป็นเวลานาน และควรติดตามอาการติดยาอย่าง สม่ำเสมอก่อนหยุดใช้ยา ต้องปรับลดขนาดยาที่ละน้อยเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอาการ ถอนยา - รมั้ดระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาพร้อมกับยาก่อมประสาทหรือ ยาที่ออก ฤทธิ์ทางจิตอื่น ๆ เนื่องจากเสริมฤทธิ์กดประสาทส่วนกลางหรือเพิ่มผลกระทบททางจิต ประสาท - รมั้ดระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีประวัติของการใช้สารเสพติด รวมถึงผู้มีประวัติติดสุรา

- ผู้ชายที่บริโภคกัญชา อาจส่งผลให้มีบุตรยาก เพราะ THC อาจมีผลทำให้ต่อมสร้างน้ำอสุจิมิขนาดเล็กลง น้ำอสุจิลดลง และลดการสร้างตัวอสุจิ
- อาการไม่พึงประสงค์ ปากแห้ง คอแห้ง วิงเวียนศีรษะ ง่วงซึม เคลิ้มสุข (euphoria) คลื่นไส้ อาเจียน ตาพร่า ประสาทหลอน ภาวะพุทธิปัญญาบกพร่อง (cognitive impairment)

กลุ่มที่ 3 ยารักษาอาการสูติศาสตร์นรีเวชวิทยา

(1) ยาเลือดงาม ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา กรณีใช้แก้มดกิด ให้สั่งใช้ยาโดย แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 102 กรัม ประกอบด้วย 1. เหง้าชิงแห้ง ตะไคร้บ้าน (ลำต้น) สะระแหน่ (ทั้งต้น) เหง้ากระชาย เหง้ากระทือ ผิวมะกรูด ใบมะนาว รากและใบกะเพรา หัวกระเทียม เปลือกเพกา โกรฐจุฬาลัมพา ข้าพลุ (ทั้งต้น) ลูกเร่วหอม ลูกจันทน์ ดอกกานพลู ดอกดีปลี เหง้าไพล พริกไทยล่อน รากเจตมูลเพลิงแดง รากชะเอมเทศ หนักสิ่งละ 5 กรัม 2. พิมเสน การบูร หนักสิ่งละ 1 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	1. บรรเทาอาการปวดประจำเดือน ช่วยให้ประจำเดือนมาเป็นปกติ 2. แก้มดกิด
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 – 2 กรัม ละลายน้ำดื่มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 1 – 2 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในผู้ที่มิใช่ และหญิงตั้งครรภ์ หญิงที่ผ่าคลอด และหญิงที่มีเลือดออกมากผิดปกติหลังคลอด
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(2) ยาไฟประลัยกัลป์ ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
 ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
เงื่อนไขการใช้ยา ให้สั่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 71 กรัม ประกอบด้วย 1. รากเจตมูลเพลิงแดง สารส้มสะอาด แก่นแสมทะเล ผิวมะกรูด การบูร หนักสิ่งละ 6 กรัม 2. เหง้าขมิ้นอ้อย เหง้ากระทือ เหง้าข่า เหง้าไพล เปลือกมะรุม หนักสิ่งละ 5 กรัม 3. พริกไทยล่อน เหง้าชิง ดอกดีปลี หัวกระเทียม หนักสิ่งละ 4 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ขับน้ำคาวปลาในเรื้อนไฟ ช่วยให้มีตลูกเข้าอู่

ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่ควรเกิน 15 วัน
	ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่ควรเกิน 15 วัน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในผู้ที่มิใช่ หญิงตั้งครรภ์ หญิงผ่าคลอด และหญิงที่มีเลือดออกมากผิดปกติหลังคลอด
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(3) ยาไฟท์กอน ยาผง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่
ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าชิง พริกไทยล่อน สารส้มสะอาด ฝักส้มป่อย หนังกิ่งละ 20 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ขับน้ำคาวปลาในเรื้อนไฟ ช่วยห้ามดลูกเข้าอู่

ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 – 1.5 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่น วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่ควรเกิน 15 วัน
	ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่ควรเกิน 15 วัน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในผู้ที่มิใช่ หญิงตั้งครรภ์ หญิงผ่าคลอด และหญิงที่มีเลือดออกมากผิดปกติหลังคลอด
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(4) ยาประสะไพล ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
เงื่อนไขการใช้ยา กรณีใช้ขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร ให้ส่งใช้ยาโดย แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทย
ประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 162 กรัม ประกอบด้วย 1. เหง้าไพล หนัก 81 กรัม 2. ผิวมะกรูด เหง้าว่านน้ำ หัวกระเทียม หัวหอม พริกไทยล่อน ดอกดีปลี เหง้าชิง เหง้าขมิ้นอ้อย เทียนดำ เกลือลินเฮอร์ หนังกิ่งละ 8 กรัม 3. การบูร หนัก 1 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	1. ระดูมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ

ขนาดและวิธีใช้

2. บรรเทาอาการปวดประจำเดือน
3. ขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร

กรณีระดูมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น เป็นเวลา 3 - 5 วัน เมื่อระดูมา ให้หยุดรับประทาน

ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน

รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น เป็นเวลา 3 - 5 วัน เมื่อระดูมา ให้หยุดรับประทาน

กรณีปวดประจำเดือน

ในกรณีที่มีอาการปวดประจำเดือนเป็นประจำ ให้รับประทานยาก่อนมีประจำเดือน 2 - 3 วันไปจนถึงวันแรกและวันที่สองที่มีประจำเดือน

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น

ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน

รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น

กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน

แคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน

รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในผู้ที่มิใช่ หญิงตั้งครรภ์ หญิงผ่าคลอด และหญิงที่มีเลือดออกมากผิดปกติ หลังคลอด
- ห้ามรับประทานในหญิงที่มีระดูมากกว่าปกติ เพราะจะทำให้มีการขับระดูออกมามากขึ้น

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
- กรณีระดูมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 1 เดือน
- กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(5) ยาปลูกไฟธาตุ ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

บัญชีรายการยาเฉพาะ

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ

ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย

1. พริกไทยล่อน หนัก 50 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ ขนาดและวิธีใช้ ข้อห้ามใช้ คำเตือน ข้อควรระวัง อาการไม่พึงประสงค์ ข้อมูลเพิ่มเติม	2. ดอกตีป्ली รากข้าพลุ ผักแพวแดง (ทั้งต้น) เกาสะค้ำน เหง้าชิงแห้ง ลูกผักชีล้อม เหง้าว่านน้ำ หัวแห้วหมู ผิวมะกรูด ลูกปลิงกาสา หนักสิ่งละ 5 กรัม บำรุงไพธาตุ ขับโลหิตระดู บำรุงน้ำนม รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น ห้ามใช้ในผู้ที่มิใช่ หญิงตั้งครรภ์ หญิงที่ผ่าคลอด และหญิงที่มีเลือดออกมากผิดปกติหลังคลอด - - ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง แสบร้อนยอดดอก - แพทย์แผนไทยดั้งเดิมใช้เป็นยาแทนการอยู่ไฟของหญิงหลังคลอด - คัมภีร์มหาโชตรัตน์ ยาปลูกไพธาตุใช้สำหรับปลูกไพธาตุให้โลหิตงาม ถ้าไม่มีระดู ให้ระดูมีมา ถ้าแม่ลูกอ่อนกินทำให้น้ำนมมาก ทั้งหาโทษมิได้เลย ดินกแล
---	--

(6) ยาสตรีหลังคลอด ยาต้ม (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบการวิชาชีวะเวชกรรมที่
ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ ขนาดและวิธีใช้ ข้อห้ามใช้ คำเตือน ข้อควรระวัง อาการไม่พึงประสงค์ ข้อมูลเพิ่มเติม	ในยา 130 กรัม ประกอบด้วย 1. แก่นแกแล แก่นขนุน ว่านขี้มดลูก แก่นฝางเสน เกาสะค้ำน รากเจตมูลเพลิงแดง ดอกตีป्ली โกฎเชียง เถากำแพงเจ็ดชั้น หนักสิ่งละ 10 กรัม 2. พริกไทยอ่อน รากข้าพลุ ดอกคำฝอย ดอกมะลิ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 5 กรัม ข้อบ่งใช้ ขับน้ำคาวปลา บำรุงเลือด ช่วยให้มดลูกเข้าอู่เร็วในหญิงหลังคลอด 1. วิธีการเตรียมยาต้ม 1) นำถุงผ้าขาวบางที่บรรจุสมุนไพรใส่ในหม้อต้ม 2) เติมน้ำพอท่วม (โดยใช้มือกดบนยาเบา ๆ ให้ตัวยางมออยู่ใต้น้ำ และให้น้ำท่วมหลังมือ) นำไปตั้งบนเตา ต้มจนเดือด แล้วหรี่ไฟลง ต้มต่ออีก 10-15 นาที แล้วยกลงจากเตา 2. วิธีใช้ รินเอาน้ำดื่มครั้งละ 250 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน และเย็น กินติดต่อกัน 1 สัปดาห์ หรือจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่ควรกิน 15 วัน โดยควรดื่ม ขณะยังอ่อนอยู่ ยา 1 ห่อ ใช้ติดต่อกันได้ 5-7 วัน โดยเติมน้ำ แล้วนำมาดื่มกินทุกวัน ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในผู้ที่มิใช่ หญิงตั้งครรภ์ หญิงผ่าคลอด และหญิงที่มีเลือดออกมากผิดปกติหลังคลอด - - ควรระวังในการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาด้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - แพทย์แผนไทยดั้งเดิมใช้เป็นยาแทนการอยู่ไฟของหญิงหลังคลอด
---	---

กลุ่มที่ 4 ยารักษาอาการไข้

4.1 กลุ่มยาแก้ไข้ / แก้ร้อนใน

(1) ยาเขียวหอม ยาม่วง ยาเม็ด (รพ.) ยาม่วง (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ในผงยา 90 กรัม ประกอบด้วย ใบพิมเสน ใบผักกระโดน ใบหมากผู้ ใบหมากเมีย ใบสันพร้าวหอม รากแฝกหอม หัวเปราะหอม แก่นจันทน์ขาว แก่นจันทน์แดงหรือแก่นล็กจันทน์ที่มีราลง ว่านกีบแรด ว่านร้อนทอง เนระพูสี พิษนาศน์ มหาสดำ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 5 กรัม	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	1. บรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ 2. แก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จากหัดและอีสุกอีใส)	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ ทุก 4 – 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 – 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ ทุก 4 – 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ น้ำกระสายยาที่ใช้ - กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ ใช้น้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ หรือน้ำดอกมะลิ เป็นน้ำกระสายยา - กรณีแก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส ละลายน้ำรากผักชีต้ม เป็นน้ำกระสายยา ทั้งรับประทานและชโลม หมายเหตุ การชโลมใช้ยาผงละลายน้ำ 1 ต่อ 3 แล้วชโลม (ประพรม) ทิ้งตามตัวบริเวณที่ตุ่มใสยังไม่แตก	
	ชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 4 – 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ทุก 4 – 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	
ข้อห้ามใช้	-	
คำเตือน	-	
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	- ทางกรมแพทย์แผนไทย แนะนำให้ผู้ป่วยหัด อีสุกอีใส ห้ามรับประทานอาหารทะเล ไข่ และน้ำเย็น เนื่องจากผดผื่นแดง - ในเด็กอายุ 2 - 6 ขวบ อาจให้ยาโดยการชโลม ใช้ยาผงละลายน้ำ 1 ต่อ 3 แล้วชโลม (ประพรม) ตามตัว ขณะมีไข้ ตัวร้อน	

- ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(2) ยาจันทลีลา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ในผงยา 99 กรัม ประกอบด้วย โกฐสอ โกฐเขมา โกฐจุฬาลัมพา แก่นจันทน์ขาว แก่นจันทน์แดงหรือแก่นลักจันทน์ที่มีรากงอกกระดอม เถาบอระเพ็ด รากปลาไหลเผือก หนักสิ่งละ 12 กรัม พิมเสน หนัก 3 กรัม บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	
ข้อห้ามใช้	-	
คำเตือน	-	
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	แนะนำให้ใช้ยาจันทลีลาได้ในหญิงที่มีไข้หวัดหรือไข้ระหว่างมีประจำเดือน	

(3) ยาบัวบก ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ผงจากส่วนเหนือดินของบัวบก [<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb.]	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้ไข้ แก้ร้อนใน ช้ำใน	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 - 4 กรัม ชงแช่น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร นาน 10 นาที รับประทานวันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 400 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น	
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้พืชในวงศ์ Apiaceae (Umbelliferae) เช่น ยี่หระ ผักชี	
คำเตือน	-	
อันตรกริยา	- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่มีผลต่อดับ ยาขับปัสสาวะ และยาที่มีผลข้างเคียง ทำให้ง่วงนอน เพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้	

ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - บั้วบอาจเพิ่มระดับน้ำตาลและคอเลสเตอรอลในเลือด และทำให้ประสิทธิภาพของ ยาลดน้ำตาลและยาลดคอเลสเตอรอลลดลง - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่มีกระบวนการเมแทบอลิซึมผ่าน Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากบั้วบมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 2C9 และ CYP 2C19 - ไม่แนะนำให้ใช้กับผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของ ไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์ - หลีกเลี่ยงการใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะอาจทำให้เกิดพิษต่อตับได้ ในผู้ป่วยบางราย 	
อาการไม่พึงประสงค์	ง่วงนอน คลื่นไส้ อาเจียน แสบท้อง มวนท้อง ท้องอืด และปัสสาวะบ่อย	
(4) ยาประสะจันทน์แดง	ยาแคปซูล ยามง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ในผงยา 64 กรัม ประกอบด้วย 1. แก่นจันทน์แดงหรือแก่นลักจันทน์ที่มีราลง หนัก 32 กรัม 2. รากเหมือดคน รากมะปรางหวาน รากมะนาว หัวเปราะหอม โกลฐหัวบัว แก่นจันทน์เทศ แก่นฝางเสน หนักสิ่งละ 4 กรัม 3. เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกมะลิ หนักสิ่งละ 1 กรัม	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ ขนาดและวิธีใช้	บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน (ไข้พิษ) แก้อ่อนในกระหายน้ำ ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง น้ำกระสายที่ใช้ ใช้น้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ หรือน้ำดอกมะลิ ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง	
ข้อห้ามใช้	-	
คำเตือน	-	
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ 	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	

(5) ยามหานิลแห่งทอง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
 เจ็อนไซคาร์ไซยา กรณีกั๊กกาฬ (บรรเทาอาการไข้จากไข้กาฬ) ให้สั่งใช้ยาโดย แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทย
 ประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 103 กรัม ประกอบด้วย 1. เนื้อในเมล็ดสะบ้ามอญ (สุ่ม) หวายตะค้า (สุ่ม) เมล็ดมะกอก (สุ่ม) ลูกมะคำดีควาย (สุ่ม) ถ่านไม้สัก แก่นจันทน์แดงหรือแก่นลักจั่นที่มีราลง แก่นจันทน์เทศ ใบพิมเสน ใบย่านาง หมักหอม หนักสิ่งละ 10 กรัม 2. เบี้ยจั่นเผา 3 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	1. แก้ไข้กาฬ หัด อีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จากไข้กาฬ หัด และอีสุกอีใส) 2. แก้ไข้ แก้วร้อนใน กระจายน้ำ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1.5 - 2 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น น้ำกระสายยา กรณีกั๊กกาฬ และอีสุกอีใส ให้ละลายน้ำรากผักชีต้ม เป็นกระสาย ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1.5 - 2 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(6) ยามะระขึ้นก ยาแคปซูล ยาขง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ผงจากเนื้อผลแก่ที่ยังไม่สุกของมะระขึ้นก [<i>Momordica charantia</i> L.]
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้ไข้ แก้วร้อนใน เจริญอาหาร
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม แช่น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร นาน 10 นาที วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในเด็กหรือหญิงให้นมบุตร เนื่องจากมีรายงานว่าทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดลดลงอย่างมากจนเกิดอาการชักได้
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน (Oral Hypoglycemic Agents) อื่น ๆ หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจทำให้เกิดการ เสริมฤทธิ์กันได้
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้กับผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยโรคตับ เพราะเคยมีรายงานว่าทำให้เกิดตับอักเสบได้
อาการไม่พึงประสงค์	คลื่นไส้ วิงเวียน ชาปลายมือปลายเท้า hypoglycemic coma อาการชักในเด็ก ท้องเดิน ท้องอืด ปวดศีรษะ และอาจเพิ่มระดับเอนไซม์ gamma-glutamyl transferase และ alkaline phosphatase ในเลือดได้

(7) ยารางจืด ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
---	-----------------------------

สูตรตำรับ	ผงใบรางจืดโตเต็มที่ [<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.]
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ถอนพิษไข้ แก้อ่อนใน
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 - 3 กรัม แช่น้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น หรือเมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ควรระวังการใช้ยานี้กับผู้ป่วยเบาหวาน เพราะอาจเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ - ควรระวังการใช้ยานี้กับผู้ป่วยที่ต้องใช้ยารักษาโรคอย่างต่อเนื่อง เพราะยารางจืดอาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย ทำให้ประสิทธิผลของยาลดลง
อาการไม่พึงประสงค์	-

(8) ยาหญ้าปักกิ่ง ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
--	-----------------------------

สูตรตำรับ	ผงหญ้าปักกิ่ง [<i>Murdannia loriformis</i> (Hassk.) R.S. Rao & Kammathy]
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้ไข้ แก้อ่อนใน
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 - 3 กรัม แช่น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร รับประทานวันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 400 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร อาหารเช้า กลางวัน และเย็น

ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์
อาการไม่พึงประสงค์	-

(9) ยาหาราก ยาขง (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย รากย่านาง รากคนทา รากมะเดื่อชุมพร รากชิงชี รากไม้เท้ายายม่อม หนังกิ่งละ 20 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไข้ กระทุ้งพิษไข้
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 – 1.5 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ไม่แนะนำให้ใช้ในหญิงที่มีไข้หวัดหรือไข้ระหว่างมีประจำเดือน
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

กลุ่มที่ 5 ยารักษาอาการของระบบทางเดินหายใจ

5.1 กลุ่มยาบรรเทาอาการไอ / เสมหะ

(1) ยาแก้ไอผสมกานพลู ลูกกลอน (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย รากชะเอมเทศ หนักราก 48 กรัม บัวบก หนักราก 16 กรัม มะนาวดองแห้ง หนักราก 10 กรัม น้ำตาลกรวด หนักราก 4 กรัม พิมเสน เกล็ดสัระระแห่น หนักราก 3 กรัม เห่งว่านน้ำ ผลมะแว้งเครือ ดอกกานพลู เนื้อผลสมอพิเภก เปลือกต้นอบเชย เนื้อผลมะขามป้อม ดอกเก็กฮวย หล่อฮังถั่วฝักยาว หนักราก 2 กรัม
-----------	---

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ
ขนาดและวิธีใช้	อมครั้งละ 200 - 300 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องเสีย
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(2) ยาแก้ไอผสมมะขามป้อมสูตรตำรับที่ 1 ยาน้ำ (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในยา 100 มิลลิตร ประกอบด้วย สารสกัดน้ำมะขามป้อมเข้มข้น (ความเข้มข้น 40 เปอร์เซ็นต์) 60 มิลลิตร สารสกัดใบเสนียด (ความเข้มข้น 10 เปอร์เซ็นต์) 10 มิลลิตร กลีเซอริน 5 มิลลิตร สารสกัดรากชะเอมเทศ 0.45 มิลลิตร เกลือแกง 0.5 กรัม เกล็ดสะระแห่น 0.01 มิลลิกรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ
ขนาดและวิธีใช้	จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมะขามป้อมมีฤทธิ์เป็นยาระบาย - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ เนื่องจากในสูตรตำรับมีน้ำตาลเป็นสารแต่งรส
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(3) ยาแก้ไอผสมมะขามป้อมสูตรตำรับที่ 2 ยาน้ำ (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในยา 100 มิลลิตร ประกอบด้วย สารสกัดน้ำมะขามป้อมเข้มข้น (ความเข้มข้น 25 เปอร์เซ็นต์) 30 มิลลิตร มะนาวดองแห้ง 8 มิลลิกรัม สารสกัดรากชะเอมเทศ 5 มิลลิตร ผิวส้มจีน 3.3 มิลลิกรัม บัวย 3 มิลลิกรัม เนื้อผลสมอพิเภก 3 มิลลิกรัม เนื้อผลสมอไทย 1 มิลลิกรัม หล่อฮังก้วย 2 มิลลิกรัม เกล็ดสะระแห่น 0.08 มิลลิกรัม น้ำตาลทรายแดง 40 มิลลิกรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ
ขนาดและวิธีใช้	จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมะขามป้อมมีฤทธิ์เป็นยาระบาย - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ เนื่องจากในสูตรตำรับมีน้ำตาลเป็นสารแต่งรส
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(4) ยาแก้ไอผสมมะนาวดอง ยาลูกกลอน (รพ.)**บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 99 กรัม ประกอบด้วย 1. มะนาวดองแห้ง บ้วย หนักสิ่งละ 35 กรัม รากชะเอมเทศ หนัก 17 กรัม รากชะเอมไทย หนักสิ่งละ 3 กรัม ผลมะแว้งเครือ หนักสิ่งละ 2 กรัม เนื้อผลมะขามป้อม หนัก 1 กรัม 2. เปลือกอบเชยญวน หนัก 3 กรัม ดอกกานพลู หนัก 1 กรัม 3. เกล็ดสะระแหน่ หนัก 2 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ
ขนาดและวิธีใช้	อมครั้งละ 200 - 300 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการได้รับโซเดียมต่อวัน เช่น ผู้ป่วยโรคไต ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน - ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(5) ยาแก้ไอพื้นบ้านอีสาน ยาน้ำ (รพ.)**บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในยาน้ำ 100 มิลลิลิตร ประกอบด้วย 1. เนื้อผลมะขามป้อมแห้ง 2 กรัม รากชะเอมไทย 1.8 กรัม เนื้อผลสมอไทย 1.6 กรัม รากชะเอมเทศ หนัก 600 มิลลิกรัม 2. เหง้าขมิ้นอ้อย กะเพราแดง (ทั้งต้น) หนักสิ่งละ 600 มิลลิกรัม ดอกดีปลี เหง้าขิง 200 มิลลิกรัม พริกไทยล่อน ข่าพลู (ทั้งต้น) หนักสิ่งละ 100 มิลลิกรัม ดอกกานพลู 60 มิลลิกรัม 3. เกล็ดสินเธาว์สะตุ 400 มิลลิกรัม สารส้มสะตุ 140 มิลลิกรัม 4. โกฎจุฬาลัมพา หนัก 100 มิลลิกรัม 5. น้ำตาลทรายแดง 5 กรัม เกล็ดสะระแหน่ 30 มิลลิกรัม น้ำผึ้ง 5 มิลลิกรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการได้รับโซเดียมต่อวัน เช่น ผู้ป่วยโรคไต ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน - ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(6) ยาตรีผลา ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)**บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 90 กรัม ประกอบด้วย เนื้อผลสมอไทย เนื้อผลสมอพิเภก เนื้อผลมะขามป้อม หนักสิ่งละ 30 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ

ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร ทิ้งไว้ 3 - 5 นาที ดื่มในขณะที่ยังอุ่น เมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง
	ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 300 - 600 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ วันละ 3 - 4 ครั้ง
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียบ่อย
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องเสีย
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(7) ยาประสมมะแว้ง ยาเม็ด ยามง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
--	-----------------------------

สูตรตำรับ	ในผงยา 96 กรัม ประกอบด้วย 1. ผลมะแว้งต้น ผลมะแว้งเครือ หนักสิ่งละ 24 กรัม 2. ใบสวาด ใบตานหม่อน ใบกะเพรา หนักสิ่งละ 12 กรัม 3. เหง้าขมิ้นอ้อย หนัก 9 กรัม สารส้มสะตุ หนัก 3 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ มีเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ ช่วยขับเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือรับประทาน ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 200 - 400 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ ชนิดเม็ดและชนิดลูกกลอน ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือรับประทานหรือใช้อม ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 200 - 400 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือ กับผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการใช้เกลือ
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(8) ยาอำมฤควาที ยามง ยาลูกกลอน ยามง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
--	-----------------------------

สูตรตำรับ	ในผงยา 70 กรัม ประกอบด้วย 1. รากชะเอมเทศ หนัก 35 กรัม 2. โกฎพุงปลา เทียนขาว ลูกผักชีลา เนื้อผลมะขามป้อม เนื้อผลสมอพิเภก หนักสิ่งละ 7 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ เมื่อมีอาการ
เด็ก อายุ 6 - 12 ปี

รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ เมื่อมีอาการ
น้ำกระสายยาที่ใช้

ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ ใช้จิบหรือกวาดคอ

ชนิดลูกกลอน

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ 1 กรัม เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ 6 - 12 ปี

รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้

-

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือ กับผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการใช้เกลือ

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการ
จำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia*
มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. 2002
องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

5.2 กลุ่มยาบรรเทาอาการหวัด

(1) ยาปราบชมพูทวีป ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ในผงยา 465 กรัม ประกอบด้วย

1. เหมือกปลาหมอ (ทั้งต้น) พริกไทยดำ ใบกัญชาเทศ หนักสิ่งละ 120 กรัม
2. หัตถ์คุณเทศ ดอกกานพลู หนักสิ่งละ 10 กรัม หัวบุงรอก เนื้อผลสมอเทศ เนื้อผลสมอไทย
รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าขิง หนักสิ่งละ 8 กรัม
3. เทียนแดง เทียนตาตุ๊กแตน เทียนแกลบ หนักสิ่งละ 6 กรัม เทียนดำ โกรฐสอ โกรฐเขมา
ลูกพิลังกาสา ลำพันทางหมู หนักสิ่งละ 4 กรัม
4. ดอกดีปลี การบูร หนักสิ่งละ 2 กรัม ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน หนักสิ่งละ
1 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการหวัดในระยะแรก และอาการที่เกิดจากการแพ้อากาศ

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานวันละ 3 - 4 กรัม แบ่งให้วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้เมื่อพบภาวะแทรกซ้อนจากการแพ้อากาศ เช่น ไซนัสอักเสบ การติดเชื้อแบคทีเรีย
ที่มีอาการเจ็บบริเวณไซนัส ไข้สูง น้ำมูกและเสมหะเขียว เป็นต้น
- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ เด็ก

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจ โรคแผลเปื่อยเพปติก และ
โรคกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน

- ควรระวังการใช้ยาเกินขนาดในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไตหรือทางเดินปัสสาวะ เนื่องจากอาจเกิดพิษจากการบูร
- ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง

อาการไม่พึงประสงค์ แสบร้อนยอดดอก

ข้อมูลเพิ่มเติม -

(2) ยาฟ้าทะลายโจร ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**
 ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับ ผงจากส่วนเหนือดินของฟ้าทะลายโจร [*Andrographis paniculata* (Burm.f.) Wall.ex Nees] ที่มีสารสำคัญ total lactone โดยคำนวณเป็น andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ 6.0 โดยน้ำหนัก (w/w) และปริมาณ andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.0 โดยน้ำหนัก (w/w)

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ 1. บรรเทาอาการเจ็บคอ
 2. บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

ขนาดและวิธีใช้ รับประทานครั้งละ 1.5 – 3 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร เช่น มีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม
- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้
- ห้ามใช้ฟ้าทะลายโจรสำหรับแก้เจ็บคอในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้
 1. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ *Streptococcus* group A
 2. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคไตอักเสบ เนื่องจากเคยติดเชื้อ *Streptococcus* group A
 3. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรูมาติก
 4. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากมีการติดเชื้อแบคทีเรีย และมีอาการรุนแรง เช่น มีตุ่มหนองในคอ มีไข้สูง และหนาวสั่น

คำเตือน - หากใช้ยานี้แล้วมีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดทันที และพบแพทย์

อันตรกิริยา -

ข้อควรระวัง

- หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง
- หากใช้ติดต่อกันเกิน 3 วัน แล้วไม่ดีขึ้น หรืออาการรุนแรงขึ้น ระหว่างการใช้ยาควรหยุดใช้ และพบแพทย์
- ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดความดันเลือดเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 1A2, CYP 2C9 และ CYP 3A4
- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการของตับผิดปกติ

อาการไม่พึงประสงค์ อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้

(3) ยาฟ้าทะลายโจร ยาแคปซูล ยาเม็ด**บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	สารสกัดจากส่วนเหนือดินหรือใบของฟ้าทะลายโจร [<i>Andrographis paniculata</i> (Burm.f.) Wall.ex Nees] ที่สกัดด้วยเอทานอล หรือ เอทานอล - น้ำ ที่มีการควบคุมปริมาณ andrographolide
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น ไอ เจ็บคอ น้ำมูกไหล มีไข้
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานในขนาดที่มี Andrographolide 60 - 120 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้วันละ 3 - 4 ครั้ง หลังอาหาร รับประทานเป็นเวลา 5 - 7 วัน
ข้อห้ามใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร เช่น มีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้ - ห้ามใช้ฟ้าทะลายโจรสำหรับแก้เจ็บคอในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ <i>Streptococcus</i> group A 2. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคไตอักเสบ เนื่องจากเคยติดเชื้อ <i>Streptococcus</i> group A 3. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรูมาติก 4. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากมีการติดเชื้อแบคทีเรีย และมีอาการรุนแรง เช่น มีตุ่มหนองในคอ มีไข้สูง และหนาวสั่น
คำเตือน	- หากใช้ยานี้แล้วมีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดทันที และพบแพทย์-
อันตรกิริยา	- หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วัน แล้วไม่หาย หรือ มีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยาควรหยุดใช้และพบแพทย์ - ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดความดันเลือดเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้ - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่ กระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 1A2, CYP 2C9 และ CYP 3A4 - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการของตับผิดปกติ
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้

กลุ่มที่ 6 ยาบำรุงโลหิต**(1) ยาบำรุงโลหิต ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)****บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในผงยา 75 กรัม ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1. แก่นฝางเสน ดอกคำไทย หนักสิ่งละ 10 กรัม 2. ครั้ง หนัก 8 กรัม 3. เหง้าชิงแห้ง ดอกดีปลี รากเจตมูลเพลิงแดง เกาสะค่าน รากข้าวพลุ เกาขมิ้นเครือ เกาหมวกแดง แก่นกำลังวัวเถลิง ดอกสารภี ดอกพิกุล ดอกบุนนาค เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 2 กรัม
-----------	---

4. ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา หนักสิ่งละ 1 กรัม
5. เนื้อผลสมอไทย เนื้อผลสมอติง เนื้อผลสมอพิเภก เปลือกชะลูด อบเชยเทศ แก่นจันทน์แดง หรือแก่นล็กจันทน์ที่มีราลง แก่นแสมสาร แก่นแสมทะเล กฤษณา หนักสิ่งละ 1 กรัม

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้
ขนาดและวิธีใช้

บำรุงโลหิต
ชนิดผง

รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ควรดื่มขณะยังอุ่นอยู่ วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น

น้ำกระสายยาที่ใช้

- ใช้น้ำต้มดอกคำไทย หรือดอกคำฝอย เป็นน้ำกระสายยา
- ถ้าหาน้ำกระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่แทน

ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด

รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น

ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการใช้ยากับผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

กลุ่มที่ 7 ยารักษาอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก

(1) ยาเถาวัลย์เปรียง ยาแคปซูล (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ผงจากเถาของเถาวัลย์เปรียง [*Solori scandens* (Roxb.) Sirich. & Adem, [*Derris scandens* (Roxb.) Benth. (ชื่อพ้อง)]

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ลดการอักเสบของกล้ามเนื้อ

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที

ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์

คำเตือน

-

อันตรกิริยา

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติก เนื่องจากเถาวัลย์เปรียงออกฤทธิ์คล้ายยาแก้ปวดกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Non – Steroidal Anti - Inflammatory Drugs : NSAIDs)
- อาจทำให้เกิดการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร

อาการไม่พึงประสงค์

ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง ใจสั่น

(2) ยาแก้ลมแก้เส้น ยาผง**บัญชีรายการยาเฉพาะ**

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยใช้อำนาจความรู้การแพทย์แผนไทย

สูตรตำรับ	<p>โนยา 150 กรัม ประกอบด้วย</p> <p>เมล็ดพริกไทย 80 กรัม ใบกัญชา 40 กรัม รากเจตมูลเพลิง 10 กรัม เหง้าขิง 8 กรัม</p> <p>เทียนข้าวเปลือก 6 กรัม เทียนดำ 4 กรัม เทียนขาว 2 กรัม</p>
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	<p>แก้ลมในเส้น บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อที่มีอาการมือเท้าชา</p> <p>รับประทานครั้งละ 1 - 4 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น</p>
ขนาดและวิธีใช้	<p>น้ำกระสายยา</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้ำผึ้งรวงหรือน้ำส้มซ่า 1 ช้อนชา (5 ซีซี) - ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกครึ่งแก้ว (60 ซีซี) แทน <p>ข้อแนะนำการใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรจ่ายยาให้ผู้ป่วยโดยค่อยๆ ปรับเพิ่มขนาดยา - ควรใช้น้ำผึ้งรวงหรือน้ำซ่าเป็นน้ำกระสายยา จะช่วยลดการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติกและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยา รสร้อน - สำหรับผู้ป่วยเบาหวาน ควรใช้น้ำต้มสุกเป็นกระสาย
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้เกิดอาการวิงเวียนศีรษะ งุนงง คอแห้ง แสบร้อนกลางอกได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	<p>ลมในเส้น เป็นลมที่พัดประจำอยู่ตามเส้นต่าง ๆ ในร่างกาย เช่น ลมจันทกระลา</p> <p>พัดอยู่ในเส้นอิทา ลมสุญทกลา พัดอยู่ในเส้นปิงคลา เมื่อลมเหล่านี้มีผิดปกติจะทำให้</p> <p>ผู้ป่วยมีอาการปวดหรือชาตามแนวเส้นที่ลมนั้นพัดประจำหรือบริเวณใกล้เคียง</p> <p>เป็นต้น</p>

(3) ยาแก้ลมอัมพฤกษ์ ยาผง (รพ.)**บัญชีรายการยาเฉพาะ**

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยใช้อำนาจความรู้การแพทย์แผนไทย

สูตรตำรับ	<p>ในผงยา 70 กรัม ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เหง้าไพล เหง้าขมิ้นอ้อย เหง้าข่า หัวกระเทียม รากเจตมูลเพลิงแดง พริกไทยอ่อน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ การบูร หนังกิ่งละ 5 กรัม 2. ผักเสี้ยนผี (ทั้งต้น) เปลือกต้นทองหลาง เปลือกต้นกุ่มบก เปลือกต้นกุ่มน้ำ เกลือสินเธาว์ หนังกิ่งละ 5 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	<p>บรรเทาอาการปวดตามเส้นเอ็น กล้ามเนื้อ มือ เท้า ตึงหรือชา</p> <p>รับประทานครั้งละ 1 กรัม ชงน้ำร้อนดื่มประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร ดื่มขณะที่ยังอุ่นอยู่</p> <p>วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น</p>
ขนาดและวิธีใช้	
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก
คำเตือน	-

ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	แสบร้อนยอดอก
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(4) ยาไพล ยาครีม		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ยาที่มีปริมาณน้ำมันหอมระเหยง่ายจากเหง้าไพล [<i>Zingiber montanum</i> (Koenig) Link ex Dietr.] ร้อยละ 14 โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดขัดยอก	
ขนาดและวิธีใช้	ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวันละ 2 - 3 ครั้ง	
ข้อห้ามใช้	- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด	
คำเตือน	-	
อันตรกิริยา	-	
ข้อควรระวัง	-	
อาการไม่พึงประสงค์	-	

(5) ยาขี้เหล็ก ยาลูกกลอน (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา ให้สั่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 236 กรัม ประกอบด้วย
	1. ดอกตีป्ली หนัก 40 กรัม เหง้าขิง หนัก 20 กรัม รากข้าพลุ หนัก 24 กรัม เกาสะค้าน หนัก 12 กรัม รากเจตมูลเพลิงแดง หนัก 8 กรัม
	2. เกาโคคลาน กำลั้งวู้เถลิง เกาวัลย์เปรียง เกาพริกไทย เกาม้ากระที่บโรง หัวกระชาย แก่นแสมสาร เหง้าไพล หนักสิ่งละ 10 กรัม
	3. การบูร หนัก 6 กรัม ลูกจันทน์ ดอกกานพลู เหง้าว่านน้ำ เหง้ากระทือ ลูกกระวาน พริกไทยล่อน รากชะเอมเทศ เปลือกอบเชยเทศ หนักสิ่งละ 4 กรัม
	4. ดอกจันทน์ โกรฐน้ำเต้า ดอกมะลิ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 2 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดเมื่อยตามร่างกาย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 750 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และเด็ก
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	แสบร้อนยอดอก

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(6) ยาขี้ผึ้งไฟโสสูตรตำรับที่ 1 ยาขี้ผึ้ง (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ	ในยา 100 กรัม ประกอบด้วยตัวยาสำคัญ น้ำมันไฟโส 30 กรัม ที่ได้จากการทอดไฟโสกับน้ำมันพืชในสัดส่วนน้ำหนัก 2 ต่อ 1 น้ำมันระกำ 10 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดเมื่อย
ขนาดและวิธีใช้	ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวันละ 2 - 3 ครั้ง
ข้อห้ามใช้	- ห้ามทายานี้บริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทายานี้บริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(7) ยาขี้ผึ้งไฟโสสูตรตำรับที่ 2 ยาขี้ผึ้ง (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ	ยา 100 กรัม ประกอบด้วยตัวยาสำคัญ น้ำมันไฟโสจากการกลั่น 14 กรัม น้ำมันระกำ 10 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดเมื่อย
ขนาดและวิธีใช้	ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวันละ 2 - 3 ครั้ง
ข้อห้ามใช้	- ห้ามทายานี้บริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทายานี้บริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(8) ยาทำลายพระสุเมรุ ยาแคปซูล ยาผง

บัญชีรายการยาเฉพาะ

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยใช้องค์ความรู้การแพทย์แผนไทย

สูตรตำรับ	ในยา 714 กรัม ประกอบด้วย เมล็ดพริกไทยล่อน 462 กรัม ต้นหัสสุคุณเทศ 21 กรัม การบูร 21 กรัม เนื้อมะขามเทศ 20 กรัม เนื้อมะขามไทย 19 กรัม หัวบุงรอก 18 กรัม รากเจตมูลเพลิง 17 กรัม กัญชา 16 กรัม เหง้าชิงแห้ง 15 กรัม เทียนขาวเปลือก 14 กรัม เทียนตาตุ๊กแตน 13 กรัม เทียนขาว 12 กรัม เทียนแดง 11 กรัม เทียนดำ 10 กรัม โกฐเขมา 9 กรัม โกฐสอ 8 กรัม เหง้าว่านน้ำ 7 กรัม เปลือกสนเขาวัว 6 กรัม ดอกดีปลี 5 กรัม ดอกกานพลู 4 กรัม ผลกระวาน 3 กรัม ดอกจันทน์ 2 กรัม ลูกจันทน์ 1 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้ลมเปลี่ยนตัว เป็นยาเสริมเพื่อฟื้นฟูอาการกล้ามเนื้ออ่อนแรงจากโรคลมอัมพฤกษ์ อัมพาต
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 2 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น
	น้ำกระสายยา
	- น้ำอ้อยแดง น้ำนมโค ปริมาณครึ่งแก้ว (125 มิลลิลิตร)
	- ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง (กรณีที่ไม่สามารถควบคุมความดันเลือดได้) โรคหัวใจเต้นผิดจังหวะ (กรณีที่ไม่สามารถควบคุมอาการได้) โรคแผลเปื่อยเพปติก โรคกระเพาะอาหารและโรครดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับ phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง

อาการไม่พึงประสงค์	เวียนศีรษะ แสบร้อนกลางอก ปากแห้ง ง่วงนอน คลื่นไส้
ข้อมูลเพิ่มเติม	1. สูตรตำรับจากคัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ ชุนโสภิตบรรณลักษณะ เล่ม 2 2. ลมเปลี่ยนคำ เป็นโรคลมชนิดหนึ่ง เกิดจากการกระทบกับความเย็นมากจนเป็นตะคริว ผู้ป่วยมี อาการกล้ามเนื้อเกร็งอย่างรุนแรง กระตุก ทำให้เจ็บปวดบริเวณที่เป็นมาก มักแก้ไขโดยการนวด จุดบริเวณตามต้นในหรืออาจรักษาด้วยยาสังขวิไชยหรือยาทำลาย พระสุเมรุ (ข้อมูลจาก พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2559 หน้า 472)

(9) ยารณีสันตะฆาต ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
 ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)
เงื่อนไขการใช้ยา ให้สิ่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่
 ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 160 กรัม ประกอบด้วย 1. พริกไทยล่อน หนัก 96 กรัม 2. ยาดำสะตุ หนัก 20 กรัม 3. เนื้อผลสมอไทย มหาหิงค์ การบูร หนักสิ่งละ 6 กรัม 4. รงทอง (ประสะ) หนัก 4 กรัม 5. ผักแพวแดง (ทั้งต้น) เนื้อผลมะขามป้อม หนักสิ่งละ 2 กรัม 6. ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู เทียนดำ เทียนขาว หัวดองดึง หัวบุก หัวกลอย หัวกระดาดขาว หัวกระดาดแดง ลูกเร่ว เหง้าขิง รากชะเอมเทศ รากเจตมูลเพลิง แดง โกงฐกระดุก โกงฐเขมา โกงฐน้ำเต้า หนักสิ่งละ 1 กรัม
------------------	--

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้กษัยเส้น
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำดื่มสุกที่ยังอุ่นอยู่ หรือผสมน้ำผึ้ง ปั่นเป็นลูกกลอน วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าหรือก่อนนอน ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าหรือก่อนนอน

ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)

- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
- ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
- ควรระวังการใช้ในผู้สูงอายุ

อาการไม่พึงประสงค์ -

ข้อมูลเพิ่มเติม -

(10) ยาน้ำมันไพล ยาน้ำมัน (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ ยาที่มีสารสกัดน้ำมันไพล [*Zingiber montanum* (Koenig) Link ex Dietr.] ที่ได้จากการทอด (hot oil extract) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ในตำรับ

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดขัดยอก

ขนาดและวิธีใช้ ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวันละ 2 - 3 ครั้ง

- ข้อห้ามใช้**
- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน
 - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด

คำเตือน -

อันตรกิริยา -

ข้อควรระวัง -

อาการไม่พึงประสงค์ -

(11) ยาน้ำมันกัญชาทั้งห้า ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อในช่องปาก (Oromucosal drops)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ ในน้ำมัน 5 มิลลิลิตร ได้จากการเคี้ยวราก ลำต้นรวมกิ่งก้าน ใบ และช่อดอกรวมเมล็ดของกัญชาอย่างละ 312.5 มิลลิกรัม ในน้ำมันมะพร้าว ซึ่งมี Delta-9-Tetrahydrocannabinol (THC) 0.1-0.4 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร และ Cannabidiol (CBD) น้อยกว่า 0.04 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ ใช้เสริมการรักษาในผู้ป่วยที่มีอาการปวดกล้ามเนื้อและข้อ ที่ใช้ยามาตรฐานแล้วไม่ได้ผล

ขนาดและวิธีใช้ หยดใต้ลิ้น เริ่มต้นครั้งละ 2 หยด วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า และ เย็น หรือตามแพทย์สั่ง

สามารถปรับขนาดยาเพิ่มได้ครั้งละ 1-2 หยด บริหารยาได้วันละ 3-4 ครั้ง ห่างกันทุก 6-8 ชั่วโมง โดยปรับขนาดยาเพิ่มได้ทุก 3-7 วัน ภายใต้คำแนะนำของแพทย์จนเห็นผลการรักษาแต่ไม่เกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยา

ไม่แนะนำให้ใช้ THC เกิน 20 มิลลิกรัมต่อวัน

- ข้อห้ามใช้**
- ผู้ที่มีประวัติแพ้กัญชา หรือน้ำมันมะพร้าว
 - ผู้ป่วยที่มีประวัติความผิดปกติทางจิตเวช
 - ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดชั้นรุนแรง หรือไม่สามารถคุมอาการได้
 - ผู้ที่ใช้ยาละลายลิ้มเลือดดำรีฟาริน
 - หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร
 - ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี (ผู้ที่อยู่ในช่วงปฐมวัย)

คำเตือน - หากผู้ป่วยมีอาการสับสน กระวนกระวาย วิดกกังวล ประสานหลอน

หรือมีอาการผิดปกติทางจิตเวช ควรหยุดใช้ยาทันที และติดตามอาการอย่างใกล้ชิด จนกว่า อาการจะหายไป

- ยานี้ อาจทำให้เกิดอาการปากแห้ง คอแห้งได้ในช่วงสัปดาห์แรกของการใช้ยา แนะนำหลังใช้ยาประมาณ 10 นาที สามารถดื่มน้ำตามได้
- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่เป็น substrates, enzyme inducers หรือ enzyme inhibitors ของ CYP2C9, CYP2C19, CYP3A4, CYP2D6, CYP1A
- สำหรับยาที่มีโอกาสพบการใช้ร่วมกับกัญชา และมีผลเสริมฤทธิ์กัน อาจเพิ่มโอกาสเกิดผลข้างเคียงจากยา เช่น ยากันชัก เช่น phenobarbital, phenytoin, topiramate ยาด้านไวรัสยาต้านกลุ่ม protease inhibitors เช่น indinavir, nelfinavir, saquinavir, ยาด้านไวรัสที่เป็น CYP3A4 inhibitors เช่น indinavir, ritonavir, saquinavir ยาที่มีผลกดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยาแก้ปวดมอร์ฟีน ยานอนหลับ

อันตรายยา

ข้อควรระวัง

- ระวังการใช้ยาในผู้ที่มีความผิดปกติของตับและไต
- ระวังการใช้ยาในผู้ที่ใช้อย่างต่อเนื่อง หรือยาที่ออกฤทธิ์ทางจิตอื่นๆ
- ระวังการใช้ยาในผู้ที่ทำงานขับขี ยานพาหนะ หรือเกี่ยวกับเครื่องจักรกล หรือทำงานที่เสี่ยงอันตราย เพราะยานี้ อาจทำให้ง่วงซึม
- ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่มีประวัติของการใช้สารเสพติด รวมถึงนิโคติน หรือเป็นผู้ดื่มสุราอย่างหนัก

อาการไม่พึงประสงค์ ข้อมูลเพิ่มเติม

ปากแห้ง คอแห้ง วิงเวียนศีรษะ ง่วงซึม ใจเต้นเร็ว คลื่นไส้
ชื่อยาเดิมตามประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง
บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. 2564 คือ ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิต
จากราก ลำต้น กิ่ง ก้าน ใบ ดอก และเมล็ด ซึ่งเป็นยาในบัญชี 3 ตามโครงการพิเศษ
ของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรฯ ต่อมา
คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติเห็นชอบให้ปรับจากบัญชี 3 เป็น บัญชี 1.1
(บัญชีรายการยาพื้นฐาน) เนื่องจากยามีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัย
เป็นรายการยาที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสั่งใช้ได้โดยทั่วไป
โดยให้ปรับแก้ไขชื่อยาเป็น ยาน้ำมันกัญชาทั้งห้าเพื่อให้สะดวกต่อการจดจำ

(12) ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) และ cannabidiol (CBD) ในอัตราส่วน 1:1 **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อหูในช่องปาก (Oromucosal drops)
เงื่อนไขการใช้ยา ให้สั่งใช้ยาโดยผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมแผนปัจจุบันที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการใช้กัญชาทางการแพทย์ที่
กระทรวงสาธารณสุขรับรอง

สูตรตำรับ

สารสกัดจากกัญชา (*Cannabis sativa* L.) ที่มีสารสำคัญ
Delta-9- Tetrahydrocannabinol (THC) 27 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร และ Cannabidiol (CBD)
25 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

ใช้รักษาเสริมในโรคภาวะปลอกประสาทเสื่อมแข็ง (Multiple Sclerosis) ในระยะ
Progressive ที่มีภาวะกล้ามเนื้อหดเกร็ง (Spasticity)

ขนาดและวิธีใช้

หยดบนเยื่อหูใต้ลิ้นครั้งละ 1 หยด (THC 1 มิลลิกรัม และ CBD 1 มิลลิกรัม) ก่อนนอน
หากเวลาผ่านไป 15 นาที แล้วไม่ได้ผล อาจปรับเพิ่มขนาดยาโดยหยดเพิ่มอีก 1 หยด

หากใช้มากกว่า 2 หยดต่อวัน แบ่งให้ 2 เวลา เช้า และ ก่อนนอน โดยไม่ควรใช้เกิน 30 หยดต่อวัน (THC 30 มิลลิกรัม และ CBD 30 มิลลิกรัม)

ข้อห้ามใช้

- ผู้ที่เคยแพ้กัญชา
- ผู้ที่มีประวัติความผิดปกติทางจิตเวช หรือคนในครอบครัวมีประวัติเป็นโรคจิตเวช
- ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่ไม่สามารถคุมอาการได้
- ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี (ผู้ที่อยู่ในช่วงปฐมวัย)

คำเตือน

- หากผู้ป่วยมีอาการสับสน เห็นภาพหลอน มีความคิดฆ่าตัวตาย หรืออาการทางจิตอื่น ๆ ควรหยุดยาทันทีและติดตามอาการอย่างใกล้ชิดจนกว่าอาการจะหายไป
- ยานี้ อาจทำให้เกิดอาการวิงเวียนศีรษะเล็กน้อยหรือปานกลาง ซึ่งมักเกิดขึ้นในช่วง 2 - 3 สัปดาห์แรกของการรักษา

อันตรกริยา

- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่เป็น substrates, enzyme inducers หรือ enzyme inhibitors ของ CYP3A4, CYP2C19, CYP2C9, CYP1A2, P-glycoprotein, BCRP และ MRP1
- ยาอาจลดประสิทธิภาพของยากุมกำเนิดได้
- ยานี้ อาจเสริมผลของยาที่มีฤทธิ์คลายกล้ามเนื้อ เช่น baclofen, benzodiazepines เนื่องจากจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการหกล้มมากขึ้น

ข้อควรระวัง

- ระวังการใช้น้ำในผู้ป่วยที่มีประวัติชัก หรือมีภาวะชักกลับเป็นซ้ำ
- ระวังการใช้น้ำในผู้ที่มีความผิดปกติของตับและไต
- ระวังการใช้น้ำในหญิงตั้งครรภ์ หรือวางแผนตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร

อาการไม่พึงประสงค์

เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน สับสน อ่อนเพลีย ง่วงซึม ปากแห้ง ท้องเสีย

(13) ยาประคบ ยาประคบสมุนไพรสด (รพ.) ยาประคบสมุนไพรแห้ง (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ในยา 130 กรัม ประกอบด้วย

1. เหง้าไพล 50 กรัม ใบมะขาม 30 กรัม ผิวมะกรูด 20 กรัม เหง้าขมิ้นชัน 10 กรัม ตะไคร้ (ลำต้น) 10 กรัม ใบส้มป่อย 10 กรัม
2. เกลิอเมต์ 1 ซ้อนโต๊ะ การบูร 2 ซ้อนโต๊ะ

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

ประคบเพื่อลดอาการปวด ช่วยคลายกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อ

ขนาดและวิธีใช้

นำยาประคบไปนึ่ง แล้วใช้ประคบ ขณะยังอุ่น วันละ 1 - 2 ครั้ง

ลูกประคบ 1 ลูกสามารถใช้ได้ 3 - 4 ครั้ง โดยหลังจากใช้แล้วผึ่งให้แห้ง ก่อนนำไปแช่ตู้เย็น

ข้อห้ามใช้

- ห้ามประคบบริเวณที่มีบาดแผล
- ห้ามประคบเมื่อเกิดการอักเสบเฉียบพลัน เช่น ข้อเท้าแพลง หรือมีอาการอักเสบ บวม แดง ร้อน ในช่วง 24 ชั่วโมงแรก เนื่องจากจะทำให้มีอาการอักเสบ บวมมากขึ้น และอาจมีเลือดออกมากตามมาได้ โดยควรประคบหลังเกิดอาการ 24 ชั่วโมง

คำเตือน

-

ข้อควรระวัง

- ไม่ควรใช้ลูกประคบที่ร้อนเกินไป โดยเฉพาะบริเวณผิวหนังที่เคยเป็นแผลมาก่อนหรือบริเวณที่มีกระดูกยื่น และต้องระวังเป็นพิเศษในผู้ป่วยโรคเบาหวาน อัมพาต เด็ก และผู้สูงอายุ เพราะมักมีความรู้สึกในการรับรู้และตอบสนองช้า อาจทำให้ผิวหนังไหม้พองได้ง่าย
- หลังจากประคบสมุนไพรเสร็จใหม่ ๆ ไม่ควรอาบน้ำทันที เพราะเป็นการล้างตัวยาจากผิวหนัง และร่างกายยังไม่สามารถปรับตัวได้ทัน (จากร้อนเป็นเย็นทันทีทันใด) อาจทำให้เป็นไข้ได้

	- ควรระวังการใช้กับผู้ที่แพ้ส่วนประกอบของยาประคบ
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-
(14) ยาผสมเกาวัลย์เปรี๊ยะสูตรตำรับที่ 1 ยาลูกกลอน (รพ.) บัญชีรายการยาเฉพาะ	
เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดย แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย	
สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย เกาวัลย์เปรี๊ยะ แก่นдукหิน (มะдук) แก่นдукใส (ขันทองพยาบาท) เหง้าไพล หนักสี่ละ 25 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้ง 900 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง เช้า กลางวัน เย็น หลังอาหารทันที
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่เป็นแผลในกระเพาะอาหารเนื่องจากเกาวัลย์เปรี๊ยะมีกลไกออกฤทธิ์ เช่นเดียวกับยาแก้ปวดในกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Non-steroidal Anti-Inflammatory Drugs: NSAIDs) - การใช้ยานี้อาจทำให้เกิดการระคายเคืองของระบบทางเดินอาหาร
อาการไม่พึงประสงค์	ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง ใจสั่น
ข้อมูลเพิ่มเติม	-
(15) ยาผสมเกาวัลย์เปรี๊ยะสูตรตำรับที่ 2 ยาลูกกลอน (รพ.) บัญชีรายการยาเฉพาะ	
เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดย แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย	
สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย เหง้าไพล หนัก 40 กรัม เกาวัลย์เปรี๊ยะ แก่นдукหิน (มะдук) แก่นдукใส (ขันทองพยาบาท) หนักสี่ละ 20 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้ง 900 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง เช้า กลางวัน เย็น หลังอาหารทันที
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่เป็นแผลในกระเพาะอาหารเนื่องจากเกาวัลย์เปรี๊ยะมีกลไกออกฤทธิ์ เช่นเดียวกับยาแก้ปวดในกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Non-steroidal Anti-Inflammatory Drugs: NSAIDs) - การใช้ยานี้อาจทำให้เกิดการระคายเคืองของระบบทางเดินอาหาร
อาการไม่พึงประสงค์	ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง ใจสั่น
ข้อมูลเพิ่มเติม	-
(16) ยาผสมโคคลานสูตรตำรับที่ 1 ยาขง (รพ.) บัญชีรายการยาพื้นฐาน	
สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย เกาโคคลาน โตไม้รู้ลัม ผลมะตูมอ่อน ทองพันชั่ง (ทั้งต้น) หนักสี่ละ 25 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 1 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น

ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	โคคลานในที่นี้ คือ โปกคาน ซึ่งเป็นสมุนไพรมีชื่อพฤกษศาสตร์ว่า <i>Mallotus repandus</i> (Willd.) Müll. Arg. วงศ์ Euphorbiaceae

(17) ยาผสมโคคลานสูตรตำรับที่ 2 ยาต้ม (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในยา 105 กรัม ประกอบด้วย เถาโคคลาน หนัก 50 กรัม โด่ไม่รู้ล้ม ผลมะตูมอ่อน ส่วนเหนือดินทองพันชั่ง หนักสิ่งละ 15 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ขนาดและวิธีใช้	นำตัวยาทั้งหมดมาต้มให้น้ำท่วมตัวยา ต้มน้ำเคี่ยว 3 ส่วนเหลือ 1 ส่วน ต้มครั้งละ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	โคคลานในที่นี้ คือ โปกคาน ซึ่งเป็นสมุนไพรมีชื่อพฤกษศาสตร์ว่า <i>Mallotus repandus</i> (Willd.) Müll. Arg. วงศ์ Euphorbiaceae

(18) ยาผสมโคคลานสูตรตำรับที่ 3 ยาต้ม (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ในยา 100 กรัม ประกอบด้วย เถาโคคลาน เถาเอ็นอ่อน แก่นฝางเสน เถาสะค้าน หนักสิ่งละ 20 กรัม โด่ไม่รู้ล้ม ทองพันชั่ง (ทั้งต้น) หนักสิ่งละ 10 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
ขนาดและวิธีใช้	นำตัวยาทั้งหมดมาต้มให้น้ำท่วมตัวยา ต้มน้ำเคี่ยว 3 ส่วนเหลือ 1 ส่วน ต้มครั้งละ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	โคคลานในที่นี้ คือ โปกคาน ซึ่งเป็นสมุนไพรมีชื่อพฤกษศาสตร์ว่า <i>Mallotus repandus</i> (Willd.) Müll. Arg. วงศ์ Euphorbiaceae

(19) ยาพริก ยาเจล ยาครีม (รพ.) ยาเจล (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ยาที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (95 เปอร์เซ็นต์) จากผลพริกแห้ง [<i>Capsicum annuum</i> L., <i>Capsicum frutescens</i> L.] โดยควบคุมความแรงของสาร capsaicin ซึ่งเป็นสารที่ได้จากการสกัดผลพริกแห้ง ในผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปร้อยละ 0.025 โดยน้ำหนัก (w/w)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ (musculoskeletal pain)
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่ปวด 3 - 4 ครั้ง ต่อวัน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้ capsaicin - ห้ามสัมผัสบริเวณตา

คำเตือน

-

อันตรกิริยา

- การใช้ร่วมกับยารักษาโรคหัวใจ กลุ่ม angiotensin-converting enzyme inhibitor (ACE inhibitor) อาจทำให้เกิดอาการไอเพิ่มขึ้น
- อาจเพิ่มการดูดซึมของยาโรคหอบหืด คือ theophylline ชนิดออกฤทธิ์เนิ่นนาน
- ควรระวังเมื่อใช้ยาพริก ร่วมกับยากลุ่มต่อไปนี้
 - Angiotensin converting enzyme inhibitors
 - Anticoagulants
 - Antiplatelet agents
 - Barbiturates
 - Low molecular weight heparins
 - Theophylline
 - Thrombolytic agents

ข้อควรระวัง

ควรระวังการใช้ยาพริกบริเวณผิวหนังที่บอบบางหรือบริเวณผิวหนังที่แตก เนื่องจากทำให้เกิดอาการระคายเคือง

อาการไม่พึงประสงค์

ผิวหนังแดง ปวด และแสบร้อน

(20) ยาสเปรย์กระดูกไก่ดำ ยาน้ำสำหรับพ่นผิวหนัง

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ

ในยาน้ำ 100 มิลลิลิตร ประกอบด้วยสารสกัด เอทิลแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 95) ของใบกระดูกไก่ดำแห้ง 72 มิลลิลิตร (เทียบเท่ากับใบกระดูกไก่ดำแห้ง 28.8 กรัม), การบูร 3 กรัม, เกล็ดสระแห่น้ำ 1.5 กรัม, น้ำมันเปปเปอร์มินต์ 0.2 มิลลิลิตร, เอทิลแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 95) 12 มิลลิลิตร, น้ำมันเขียว 0.2 มิลลิลิตร

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้

แก้ปวดกล้ามเนื้อ แก้ฟกช้ำ แก้เคล็ดขัดยอกและการอักเสบของกล้ามเนื้อ

ขนาดและวิธีใช้

กดพ่น 2 ที่ บริเวณที่ปวด วันละ 3 ครั้ง เข้า กลางวัน เย็น

ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้บริเวณดวงตา ผิวอ่อน และแผลเปิด

คำเตือน

-

อันตรกิริยา

-

ข้อควรระวัง

-

อาการไม่พึงประสงค์

-

(21) ยาสหัตถารยา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน

บัญชีรายการยาเฉพาะ

ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดย แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ

ในผงยา 1,000 กรัม ประกอบด้วย

1. พริกไทยล่อน หนัก 240 กรัม รากเจตมูลเพลิงแดง หนัก 224 กรัม ดอกดีปลี หนัก 96 กรัม หัสศุณเทศ หนัก 48 กรัม
2. เนื้อผลสมอไทย หนัก 104 กรัม รากทองแตก หนัก 80 กรัม
3. เหง้าว่านน้ำ หนัก 88 กรัม
4. การบูร หนัก 14 กรัม ดอกจันทน์ หนัก 13 กรัม เทียนแดง หนัก 11 กรัม ลูกจันทน์ หนัก 12 กรัม เทียนตาคู้กแตน มหาหิงค์ หนักสี่ละ 10 กรัม เทียนสัตตบุษย์

	หนัก 9 กรัม เทียนขาว รากจิงจ้อ หนักสี่ละ 8 กรัม เทียนดำ หนัก 7 กรัม โกฐกักรา หนัก 6 กรัม โกฐเขมา หนัก 5 กรัม โกฐก้านพร้าว หนัก 4 กรัม โกฐพุงปลา หนัก 3 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ขับลมในเส้น แก้อาการท้องอืด
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 1 – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการบริโภคในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจ โรคแผลเปื่อยเพปติก และโรคกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
อาการไม่พึงประสงค์	ร้อนท้อง แสบท้อง คลื่นไส้ คอแห้ง ผื่นคัน
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(22) ยาสารสกัดขมิ้นชัน ยาแคปซูล	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
--	-----------------------------

สูตรตำรับ	ใน 1 แคปซูล ประกอบด้วย สารสกัดเอทานอลจากขมิ้นชันที่มีการควบคุมปริมาณ เคอร์คูมินอยด์
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดในโรคข้อเข่าเสื่อม
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานยาในขนาดที่มีปริมาณเคอร์คูมินอยด์ ครั้งละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้กับผู้ที่ท่อน้ำดีอุดตัน หรือผู้ที่ไวต่อยานี้
คำเตือน	-
อันตรกริยา	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคนิ่วในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้กับเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลด้านประสิทธิผลและความปลอดภัย - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัว ของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากสาร curcumin ยับยั้ง CYP 3A4, CYP 1A2 แต่กระตุ้น เอนไซม์ CYP 2A6 - ควรระวังการใช้ร่วมกับยารักษาโรคมะเร็งบางชนิด เช่น doxorubicin, chlormethine, cyclophosphamide และ camptothecin เนื่องจาก curcumin อาจมีผลต้านฤทธิ์ยา ดังกล่าว
อาการไม่พึงประสงค์	ผิวอักเสบจากการแพ้

(23) ยาสารสกัดจากเถาวัลย์เปรียง ยาแคปซูล

บัญชีรายการยาเฉพาะ

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดย ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ที่ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ สารสกัดจากเถาของเถาวัลย์เปรียง [*Solori scandens* (Roxb.) Sirich. & Adema], [*Derris scandens* (Roxb.) Benth. (ชื่อพ้อง)] ที่สกัดด้วย 50 เปอร์เซ็นต์ของ เอทิลแอลกอฮอล์

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ บรรเทาอาการปวดหลังส่วนล่าง (low back pain) และอาการปวดจากข้อเข่าเสื่อม (Knee Osteoarthritis)

ขนาดและวิธีใช้ บรรเทาอาการปวดหลังส่วนล่าง (Low back pain) รับประทานครั้งละ 200 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที

บรรเทาอาการปวดจากข้อเข่าเสื่อม (Knee osteoarthritis)

รับประทานครั้งละ 400 มิลลิกรัม วันละ 2 ครั้ง หลังอาหารทันที

ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์

คำเตือน -

อันตรกิริยา -

ข้อควรระวัง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติก เนื่องจากเถาวัลย์เปรียงออกฤทธิ์คล้าย ยาแก้ปวดกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs: NSAIDs)
- อาจทำให้เกิดการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร

อาการไม่พึงประสงค์ เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ อูจจาระเหลว

(24) ยาอัมฤตย์โอสถ ยาผง (รพ.) ยาแคปซูล (รพ.)

บัญชีรายการยาเฉพาะ

สูตรตำรับ ยาผง ยาแคปซูล 76 กรัม เตรียมจากตัวยาสาคัญ

1. ลำต้นสหัสศุณ แก่นแสมทะเล รากส้มกุ้ง ผลมะตูม ผลสมอพิเภก ผลพิลังกาสา ผลสมอเทศ ผลสมอไทย โกฐเขมา เทียนดำ เทียนขาว ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ผลกระวาน กานพลู ดอกดีปลี อย่างละ 1 กรัม

2. เปลือกหอยโข่งเผา เปลือกหอยขมเผา เปลือกหอยแครงเผา เป็ญผู้เผา อย่างละ 3 กรัม

3. เรือนช่อดอกกัญชา 10 กรัม

4. ผลพริกไทย 38 กรัม

ข้อบ่งใช้ /สรรพคุณ แก้ลมกษัย บรรเทาอาการปวดเมื่อยตึงกล้ามเนื้อที่เป็นเรื้อรัง

ขนาดและวิธีใช้ รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น

น้ำกระสายยาที่ใช้

- ใช้น้ำสุกครึ่งแก้ว (125 ซีซี)

หมายเหตุ: ควรเริ่มให้ยาขนาดต่ำแล้วค่อยปรับขนาดขึ้น

ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่อยู่ในช่วงปฐมวัย (ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี)

คำเตือน -

อันตรกิริยา -

ข้อควรระวัง - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets)

- ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง (กรณีที่ไม่สามารถควบคุมความดันเลือดได้) โรคหัวใจเต้นผิดจังหวะ (กรณีที่ไม่สามารถควบคุมอาการได้) โรคแผลเปื่อยเพปติก โรคกระเพาะอาหารและโรคกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน
- ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ
- ยานี้อาจทำให้วงซึมได้ ควรหลีกเลี่ยงการขับขี่ยานพาหนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล

อาการไม่พึงประสงค์ เวียนศีรษะ แสบท้อง ง่วงนอน ปากแห้ง คอแห้ง

ข้อมูลเพิ่มเติม -

กลุ่มที่ 8 ยาบำรุงธาตุ ปรับธาตุ

(1) ยาเบญจกุกูล ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน บัญชีรายการยาพื้นฐาน

ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย ดอกคิปลี รากข้าวปลู เกาสะค่าน รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าชิงแห้ง หนังกิ่งละ 20 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บำรุงธาตุ แก้ธาตุให้ปกติ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ 1.5 – 2 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น ชนิดผง รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 เวลา หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็กเล็ก
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระมัดระวังการใช้ในผู้ที่ร้อนในง่าย และการใช้ในฤดูร้อน เนื่องจากอาจทำให้ธาตุไฟกำเริบ - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันนานเกิน 7 วัน
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(2) ยาตรีเกสรมาส ยาขง (รพ.) บัญชีรายการยาเฉพาะ

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยใช้องค์ความรู้การแพทย์แผนไทย	
สูตรตำรับ	ในผงยา 90 กรัม ประกอบด้วย เปลือกฝิ่นต้น เกสรบัวหลวง ลูกมะตูมอ่อน หนังกิ่งละ 30 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้อ่อนเพลีย ปรับธาตุในผู้ป่วยที่เฟื่องพินจากการเจ็บป่วย เช่น ไข้ ท้องเสีย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 1 กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร ดื่มขณะยังอุ่นอยู่ วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ไม่ควรรับประทานติดต่อกันเกิน 1 เดือน - หากใช้เกินขนาดที่แนะนำ อาจจะทำให้ท้องผูก

อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(3) ยาตรีพิกัต ยาแคปซูล (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยใช้องค์ความรู้การแพทย์แผนไทย

สูตรตำรับ	ในผงยา 90 กรัม ประกอบด้วย 1. เนื้อผลสมอไทย เนื้อผลสมอพิเภก เนื้อผลมะขามป้อม หนักสิ่งละ 10 กรัม 2. เหง้าชิงแห้ง พริกไทยล่อน ดอกดีปลี หนักสิ่งละ 10 กรัม 3. รากเจตมูลเพลิงแดง รากข้าพลุ เถาสะค้าน หนักสิ่งละ 10 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ปรับสมดุลธาตุ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 250 – 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระมัดระวังการใช้ในผู้ที่ย้อนในง่าย และการใช้ในฤดูร้อน เนื่องจากอาจทำให้ธาตุไฟกำเริบ - ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยและดีปลีในปริมาณสูง

อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(4) ยาปลุกไฟธาตุ ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 100 กรัม ประกอบด้วย 1. พริกไทยล่อน หนัก 50 กรัม 2. ดอกดีปลี รากข้าพลุ ผักแพวแดง (ทั้งต้น) เถาสะค้าน เหง้าชิงแห้ง ลูกผักชีล้อม เหง้าว่านน้ำ หัวแห้วหมู ผิวมะกรูด ลูกพิลังกาสา หนักสิ่งละ 5 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บำรุงไฟธาตุ ขับโลหิตระดู บำรุงน้ำนม
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน เย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในผู้ที่มีไข้ หญิงตั้งครรภ์ หญิงที่ผ่าคลอด และหญิงที่มีเลือดออกมากผิดปกติหลังคลอด
คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
อาการไม่พึงประสงค์	แสบร้อนยอดอก
ข้อมูลเพิ่มเติม	- แพทย์แผนไทยดั้งเดิมใช้เป็นยาแทนการอยู่ไฟของหญิงหลังคลอด - คัมภีร์มหาโชตรัตน์ ยาปลุกไฟธาตุใช้สำหรับปลุกไฟธาตุให้โลหิตงาม ถ้าไม่มีระดู ให้ระดูมีมา ถ้าแม่ลูกอ่อนกินทำให้น้ำนมมาก ท้งหาโทษมิได้เลย ดินักแล

กลุ่มที่ 9 ยารักษาอาการทางระบบผิวหนัง

(1) ยาเปลือกมังคุด ยาน้ำใส (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (95 เปอร์เซ็นต์) ของเปลือกมังคุดแห้ง [<i>Garcinia mangostana</i> L.] ร้อยละ 10 โดยน้ำหนักต่อปริมาตร (w/v)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ทาแผลสด และแผลเรื้อรัง
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่เป็นแผล วันละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-

(2) ยาเมล็ดน้อยหน่า ยาครีม

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ	ยาที่มีปริมาณน้ำมันบีบเย็นจากเมล็ดน้อยหน่า [<i>Annona squamosa</i> L.] ร้อยละ 20 โดยน้ำหนัก (w/w)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	กำจัดเหา
ขนาดและวิธีใช้	ชโลมครีม 20 - 30 กรัม ที่ผม ทิ้งไว้ประมาณ 3 ชั่วโมง ใช้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ติดต่อกัน 3 สัปดาห์ (ควรใส่ครีมหมักผมติดต่อกันอย่างน้อย 2 - 3 สัปดาห์ ๑ ละ 1 ครั้ง เพื่อฆ่าตัวเหาใหม่ที่ออกมาจากไข่เหาให้ได้ทั้งหมด และควรเก็บยาไว้ในตู้เย็น อุณหภูมิ 2 - 8 องศาเซลเซียส)
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	ควรระวังอย่าให้ครีมเข้าตา และอย่าใช้บริเวณที่มีแผลหรือแผลถลอก
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้เกิดอาการคัน มีผื่นแดง หรือผื่นแพ้สัมผัสได้ หากมีอาการดังกล่าว ให้หยุดใช้ยา

(3) ยาแก้โรคเชื้อราที่เล็บ ยาน้ำแขวนตะกอน (รพ.)

บัญชีรายการยาพื้นฐาน

สูตรตำรับ	ในยาน้ำแขวนตะกอน 12 มิลลิลิตร ประกอบด้วย น้ำประสานทอง (Sodium tetraborate decahydrate) 3 กรัม และ น้ำมะนาว (น้ำคั้นจากผล <i>Citrus aurantiifolia</i> (Christm.) Swingle) 10 มิลลิลิตร
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้โรคเชื้อราที่เล็บ
ขนาดและวิธีใช้	เขย่าขวดก่อนใช้ยา หยอดยาบริเวณที่มีอาการ ครั้งละ 1-2 หยด วันละ 2 ครั้ง เช้า เย็น ทุกวันติดต่อกันเป็นเวลา 6 เดือน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้ น้ำประสานทองหรือน้ำมะนาว - ห้ามใช้ยานี้บริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามใช้ยานี้บริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือแผลเปิด
คำเตือน	ยานี้เป็นยาใช้ภายนอก ห้ามรับประทาน
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	ยานี้มีส่วนผสมของน้ำมะนาว อาจทำให้แสบบริเวณที่ทาได้
อาการไม่พึงประสงค์	- บริเวณที่ทายาอาจมีสีผิวหนังเข้มขึ้น - อาการทางผิวหนัง เช่น คัน ผิวหนังแห้ง มีตุ่มพอง

- เป็นยาน้ำแขวนตะกอน ควรเตรียมสดและไม่ควรเก็บไว้นานเกิน 1 เดือน หากมีลักษณะทางกายภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ให้เปลี่ยนขวดใหม่ และให้เก็บยาไว้ที่อุณหภูมิห้อง เก็บให้พ้นแสง
- ให้ใช้ต่อเนื่องจนหายแต่ไม่เกิน 6 เดือน
- อาการต่าง ๆ เช่น แดง บวม และคันที่ขอบเล็บ เล็บเปราะ เล็บเปื่อยยุ่ย เล็บเสียรูป เปลี่ยนสีแยกออกจากหนังใต้เล็บ จะเห็นผลดีขึ้นภายใน 3 เดือน โดยเล็บจะขึ้นมาปกติได้ภายใน 6 เดือน
- ให้มีการติดตามผู้ป่วยทุกเดือน

(4) ยาทิ้งเจอร์ทองพันชั่ง ยาทิ้งเจอร์ (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (70 เปอร์เซ็นต์) ของใบทองพันชั่งสด [<i>Rhinacanthus nasutus</i> (L.) Kurz] ร้อยละ 10 โดยน้ำหนักต่อปริมาตร (w/v)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ทาแก้กลากเกลื้อน โรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อรา น้ำกัดเท้า
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น ทาจนกว่าจะหาย และใช้ต่อเนื่องอีกอย่างน้อย 2 สัปดาห์
ข้อห้ามใช้	- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-

(5) ยาทิ้งเจอร์พลู ยาทิ้งเจอร์ (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (70 เปอร์เซ็นต์) ของใบพลูสด [<i>Piper betle</i> L.] ร้อยละ 50 โดยน้ำหนักต่อปริมาตร (w/v)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการผิวหนังอักเสบ อาการอักเสบจากแมลง กัด ต่อย
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น
ข้อห้ามใช้	- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	เมื่อทาติดต่อกันเป็นเวลานานอาจทำให้ผิวหนังเป็นสีดำ แต่เมื่อหยุดยาแล้วอาการจะหายไป

(6) ยาบัวบก (ภายนอก) ยาครีม ยาครีม (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (70 เปอร์เซ็นต์) ของใบบัวบกแห้ง [<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb.] ร้อยละ 7 โดยน้ำหนัก (w/w) ที่มีการควบคุมปริมาณ Asiaticoside ร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก (w/w)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ใช้สมานแผล
ขนาดและวิธีใช้	ทำความสะอาดแผลด้วยยาฆ่าเชื้อก่อนทายา ใช้ทาบริเวณที่เป็นแผลวันละ 1 - 3 ครั้ง หรือ ตามแพทย์สั่ง
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้พืชในวงศ์ Apiaceae (Umbelliferae) เช่น ยี่ห่วย ผักชี

	- ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติเป็นโรคมะเร็งผิวหนัง	
	- ห้ามใช้ในแผลเปิด	
คำเตือน	-	
อันตรกิริยา	-	
ข้อควรระวัง	ควรหลีกเลี่ยงการใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน	
อาการไม่พึงประสงค์	มีรายงานว่า การทาสารสกัดใบบวบบกชนิดขี้ผึ้งหรือผง อาจทำให้เกิดผื่นแพ้สัมผัสได้	
(7) ยาพญาอ ยาครีม ยาโลชัน สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) ยาโลชัน (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.) ยาทิงเจอร์ (รพ.)		
สูตรตำรับ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของใบพญาอแห้ง [<i>Clinacanthus nutans</i> (Burm.f.) Lindau] โดยมีปริมาณแตกต่างกันตามรูปแบบยาดังนี้	
	1. ยาครีม ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (95 เปอร์เซ็นต์) ของพญาออ้อยละ 4 - 5 โดยน้ำหนัก (w/w)	
	2. สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (70 เปอร์เซ็นต์) ของพญาอในกลีเซอรินร้อยละ 2.5 - 4 โดยน้ำหนัก (w/w)	
	3. ยาโลชัน ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (70 เปอร์เซ็นต์) ของพญาออ้อยละ 1.25 โดยน้ำหนัก (w/w)	
	4. ยาขี้ผึ้ง ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (95 เปอร์เซ็นต์) ของพญาอ ร้อยละ 4 - 5 โดยน้ำหนัก (w/w)	
	5. ยาทิงเจอร์ ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ (70 เปอร์เซ็นต์) ของพญาอสด ร้อยละ 10 โดยน้ำหนักต่อปริมาตร (w/v)	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	1. ยาครีม บรรเทาอาการของเริมและงูสวัด	
	2. สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) รักษาแผลในปาก (aphthous ulcer) แผลจากการฉายรังสีและเคมีบำบัด	
	3. ยาโลชัน บรรเทาอาการผดผื่นคัน ลมพิษ ตุ่มคัน	
	4. ยาขี้ผึ้ง บรรเทาอาการอักเสบ ปวด บวมจากแมลงกัดต่อย	
	5. ยาทิงเจอร์ บรรเทาอาการของเริม และงูสวัด	
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 5 ครั้ง	
ข้อห้ามใช้	-	
คำเตือน	-	
อันตรกิริยา	-	
ข้อควรระวัง	-	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
(8) ยาวานหางจระเข้ ยาเจล ยาโลชันเตรียมสด (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ชนิดเจล	
	ยาที่มีปริมาณของวุ้นวานหางจระเข้ [<i>Aloe vera</i> (L.) Burm.f.] ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 โดยน้ำหนัก (w/w)	
	ชนิดโลชันเตรียมสด มีอายุการเก็บ 7 วัน เก็บยาไว้ในตู้เย็นอุณหภูมิ 2 - 8 องศาเซลเซียส	

	ยาที่มีปริมาณของวุ้นว่านหางจระเข้ [<i>Aloe vera</i> (L.) Burm.f.] ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 โดยน้ำหนัก (w/w)
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก (burn)
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดเจล ทาบริเวณผิวหนังที่ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก วันละ 3 - 4 ครั้ง ชนิดโลชั่นเตรียมสด ทาบริเวณผิวหนังที่ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก วันละ 3 - 4 ครั้ง
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	ไม่ควรใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้ว่านหางจระเข้ หรือผลิตภัณฑ์ที่ผสมว่านหางจระเข้
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้เกิดอาการคัน มีผื่นแดง หรือผื่นแพ้สัมผัสได้ หากมีอาการดังกล่าวให้หยุดใช้ยา

(9) ยาหญ้าปักกิ่ง ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา กรณีใช้แก่น้ำเหลืองเสีย ให้ส่งใช้ยาโดย แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ผงหญ้าปักกิ่ง [<i>Murdannia loriformis</i> (Hassk.) R.S. Rao & Kammathy]
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก่น้ำเหลืองเสีย
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 - 3 กรัม แช่น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร รับประทานวันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน และเย็น ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 400 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้า กลางวัน และเย็น
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์
อาการไม่พึงประสงค์	-

กลุ่มที่ 10 ยารักษากลุ่มอาการทางระบบทางเดินปัสสาวะ

(1) ยากระเจี๊ยบแดง ยาขง (รพ.)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ผงจากส่วนกลีบเลี้ยงของกระเจี๊ยบแดง [<i>Hibiscus sabdariffa</i> L.]
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา
ขนาดและวิธีใช้	รับประทาน ครั้งละ 2 - 3 กรัม ชงน้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้กับผู้ป่วยที่มีการทำงานของไตบกพร่อง
คำเตือน	-
อันตรกิริยา	-
ข้อควรระวัง	- กระเจี๊ยบแดงอาจทำให้เกิดอาการท้องเสียได้ เนื่องจากมีฤทธิ์เป็นยาระบาย

- ควรหลีกเลี่ยงการกินกระเจี๊ยบแดงติดต่อกันเป็นเวลานาน เนื่องจากผลการศึกษาในสัตว์ทดลองพบว่า ทำให้เกิดพิษต่อเซลล์ของอวัยวะและตัวอสุจิได้
- ควรหลีกเลี่ยงการกินกระเจี๊ยบแดงติดต่อกันเป็นเวลานานในหญิงมีครรภ์และหญิงให้นมบุตร เนื่องจากผลการศึกษาในหนู (rat) พบว่าอาจทำให้ลูกหนูเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ช้าลง

อาการไม่พึงประสงค์ อาจมีอาการปวดมวนท้องได้

(2) ยาหญ้าหนวดแมว ยาขง ยาขง (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ผงจากใบและส่วนยอดของหญ้าหนวดแมว [<i>Orthosiphon aristatus</i> (Blume) Miq.]
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา ขับนิ่วขนาดเล็ก
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 2 - 3 กรัม แช่น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร นาน 10 นาที ดื่มวันละ 2 - 3 ครั้ง
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้กับผู้ป่วยที่มีการทำงานของหัวใจและ/หรือไตบกพร่อง
คำเตือน	-
อันตรกริยา	ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน (Oral hypoglycemic agents) หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้ยานี้กับผู้ป่วยที่ต้องจำกัดปริมาณโพแทสเซียม เช่น ผู้ที่เป็นโรคหัวใจ เนื่องจากยาหญ้าหนวดแมวมีปริมาณโพแทสเซียมสูง

อาการไม่พึงประสงค์ -

กลุ่มที่ 11 ยาถอนพิษเบื่อเมา

(1) ยารางจืด ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.) **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	ผงใบรางจืดโตเต็มที [<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.]
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	1. ถอนพิษเบื่อเมา 2. บรรเทาพิษยาฆ่าแมลงหรือโลหะหนัก
ขนาดและวิธีใช้	ถอนพิษเบื่อเมา ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 - 3 กรัม แช่น้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น หรือเมื่อมีอาการ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร บรรเทาพิษยาฆ่าแมลงหรือโลหะหนัก ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 - 3 กรัม แช่น้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น หรือเมื่อมีอาการ
ข้อห้ามใช้	-
คำเตือน	-
อันตรกริยา	-
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

- ควรระวังการใช้ยานี้กับผู้ป่วยเบาหวาน เพราะอาจเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ
- ควรระวังการใช้ยานี้กับผู้ป่วยที่ต้องใช้ยารักษาโรคอย่างต่อเนื่อง เพราะยาร่างจืดอาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย ทำให้ประสิทธิผลของยาลดลง

อาการไม่พึงประสงค์ -

กลุ่มที่ 12 ยาลดความอยากบุหรี

(1) ยาผสมหญ้าดอกขาว ยาลูกกลอน (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ผงยา 2,095 กรัม เตรียมจาก หญ้าดอกขาว 1,000 กรัม น้ำมะนาวผง 550 กรัม มะขามป้อม 430 กรัม กานพลู 115 กรัม และ ผสมน้ำผึ้ง 2,400 กรัม	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ลดความอยากบุหรี	
ขนาดและวิธีใช้	อมครั้งละ 300-500 มิลลิกรัม เมื่อมีความอยากบุหรี	
ข้อห้ามใช้	-	
คำเตือน	-	
อันตรกิริยา	-	
ข้อควรระวัง	1. ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจ โรคไต เนื่องจากยาหญ้าดอกขาวมีโพแทสเซียมสูง 2. ควรระวังการใช้ในผู้ที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้	
อาการไม่พึงประสงค์	ปากแห้ง คอแห้ง	

(2) ยาหญ้าดอกขาว ยาขง (รพ.)		บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ผงหญ้าดอกขาว [<i>Vernonia cinerea</i> (L.) Less.]	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ลดความอยากบุหรี	
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 2 กรัม แช่น้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร นาน 10 นาที รับประทานวันละ 3 - 4 ครั้ง หลังอาหารเช้า กลางวัน และเย็น	
ข้อห้ามใช้	-	
คำเตือน	-	
อันตรกิริยา	-	
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจ โรคไต เนื่องจากยาหญ้าดอกขาวมีโพแทสเซียมสูง	
อาการไม่พึงประสงค์	ปากแห้ง คอแห้ง	

กลุ่มที่ 13 ยารักษากลุ่มโรคที่เกี่ยวข้องกับกษัย

(1) ยา กษัยเส้น ยา ลูกกลอน (รพ.)		บัญชีรายการยาเฉพาะ
เงื่อนไขการใช้ยา ให้สั่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย		
สูตรตำรับ	ในผงยา 236 กรัม ประกอบด้วย	
	1. ดอกตีป्ली หน้า 40 กรัม เหง้าชิง หน้า 20 กรัม รากข้าพลุ หน้า 24 กรัม เถาสะค้าน หน้า 12 กรัม รากเจตมูลเพลิงแดง หน้า 8 กรัม	
	2. เถาโคคลาน กำลั้งวัวเถลิง เถาวัลย์เปรียง เถาพริกไทย เถาม้ากระที่บโรง หัวกระชาย แก่นแสมสาร เหง้าไพล หน้าสิ่งละ 10 กรัม	
	3. การบูร หน้า 6 กรัม ลูกจันทน์ ดอกกานพลู เหง้าว่านน้ำ เหง้ากระทือ ลูกกระวาน พริกไทยล่อน รากชะเอมเทศ เปลือกอบเชยเทศ หน้าสิ่งละ 4 กรัม	

<p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> <p>ขนาดและวิธีใช้</p> <p>ข้อห้ามใช้</p> <p>คำเตือน</p> <p>ข้อควรระวัง</p>	<p>4. ดอกจันทร์ โกงฐน้ำเต้า ดอกมะลิ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ 2 กรัม</p> <p>บรรเทาอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดเมื่อยตามร่างกาย รับประทานครั้งละ 750 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน</p> <p>ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และเด็ก</p> <p>-</p> <p>- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้</p> <p>- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)</p> <p>- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้</p> <p>อาการไม่พึงประสงค์</p> <p>ข้อมูลเพิ่มเติม</p>
	<p>แสบร้อนยอดอก</p> <p>-</p>

<p>(2) ยารณีสันตะฆาต ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)</p> <p>เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย</p>	<p>บัญชีรายการยาเฉพาะ</p>
--	----------------------------------

<p>สูตรตำรับ</p>	<p>ในผงยา 160 กรัม ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พริกไทยล่อน หนัก 96 กรัม 2. ยาดำสะตุ หนัก 20 กรัม 3. เนื้อผลสมอไทย มหาหิงค์ การบูร หนักสิ่งละ 6 กรัม 4. รงทอง (ประสะ) หนัก 4 กรัม 5. ผักแพวแดง (ทั้งต้น) เนื้อผลมะขามป้อม หนักสิ่งละ 2 กรัม 6. ลูกจันทร์ ดอกจันทร์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู เทียนดำ เทียนขาว หัวดองดึง หัวบุก หัวกลอย หัวกระดาดขาว หัวกระดาดแดง ลูกเร่ว เหง้าขิง รากชะเอมเทศ รากเจตมูลเพลิงแดง โกฐกระดูก โกฐเขมา โกงฐน้ำเต้า หนักสิ่งละ 1 กรัม
------------------	---

<p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p> <p>ขนาดและวิธีใช้</p> <p>ข้อห้ามใช้</p> <p>คำเตือน</p> <p>ข้อควรระวัง</p>	<p>แก้กษัยเส้น</p> <p>ชนิดผง</p> <p>รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ หรือผสมน้ำผึ้ง ปั้นเป็นลูกกลอน วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าหรือก่อนนอน</p> <p>ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน</p> <p>รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าหรือก่อนนอน</p> <p>ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก</p> <p>-</p> <p>- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)</p> <p>- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้</p>
--	--

	- ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
	- ควรระวังการใช้ในผู้สูงอายุ
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(3) ยาอัมฤตย์โอสถ ยาผง (รพ.) ยาแคปซูล (รพ.)	บัญชีรายการยาเฉพาะ
--	---------------------------

สูตรตำรับ	ยาผง ยาแคปซูล 76 กรัม เตรียมจากตัวยาสาคัญ
	1. ลำต้นสหัสศุณ แก่นแสมทะเล รากส้มกุ้ง ผลมะตูม ผลสมอพิเภก ผลพิลังกาสา ผลสมอเทศ ผลสมอไทย โกฐเขมา เทียนดำ เทียนขาว ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ผลกระวาน กานพลู ดอกดีปลี อย่างละ 1 กรัม
	2. เปลือกหอยโข่งเผา เปลือกหอยขมเผา เปลือกหอยแครงเผา เบี้ยผู้เผา อย่างละ 3 กรัม
	3. เรือนช่อดอกกัญชา 10 กรัม
	4. ผลพริกไทย 38 กรัม
ข้อบ่งใช้ /สรรพคุณ	แก้ลมกษัย บรรเทาอาการปวดเมื่อยตึงกล้ามเนื้อที่เป็นเรื้อรัง
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น
	น้ำกระสายยาที่ใช้
	ใช้น้ำสุกครึ่งแก้ว (125 ซีซี)
	<u>หมายเหตุ</u> ควรเริ่มให้ยาขนาดต่ำแล้วค่อยปรับขนาดขึ้น
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่อยู่ในช่วงปฐมวัย (ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี)
คำเตือน	-
อันตรายยา	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการแข็งตัวของเลือด (antiplatelets)
	- ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง (กรณีที่ไม่สามารถควบคุมความดันเลือดได้) โรคหัวใจเต้นผิดจังหวะ (กรณีที่ไม่สามารถควบคุมอาการได้) โรคแผลเปื่อยเพปติก โรคกระเพาะอาหารและโรครดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน
	- ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ
	- ยานี้อาจทำให้ห้วงชิมได้ ควรหลีกเลี่ยงการขับชี่ยานพาหนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล
อาการไม่พึงประสงค์	เวียนศีรษะ แสบท้อง ง่วงนอน ปากแห้ง คอแห้ง
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

กลุ่มที่ 14 ยารักษาอาการกลุ่มอาการสมองและระบบประสาท

(1) ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี cannabidiol (CBD) 100 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร และมี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) ในอัตราส่วนที่ CBD:THC มากกว่าหรือเท่ากับ 20:1	บัญชีรายการยาพิเศษ
ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อปูนช่องปาก (Oromucosal drops)	
เงื่อนไขการใช้ยา ใช้ตามโครงการของกรมการแพทย์ เท่านั้น	

สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ 1. โรคลมชักรักษายาก

2. โรคลมชักที่ต่อเนื่องการรักษา

กลุ่มที่ 15 ยารักษาอาการอื่น ๆ

(1) ยาน้ำมันกัญชาทั้งห้า	ยาหยอดในช่องปาก หรือ เยื่อในช่องปาก (Oromucosal drops)	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ในน้ำมัน 5 มิลลิลิตร ได้จากการเคี้ยวราก ลำต้นรวมกิ่งก้าน ใบ และช่อดอกรวมเมล็ดของกัญชาอย่างละ 312.5 มิลลิกรัม ในน้ำมันมะพร้าว ซึ่งมี Delta-9-Tetrahydrocannabinol (THC) 0.1-0.4 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร และ Cannabidiol (CBD) น้อยกว่า 0.04 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร	
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้ ขนาดและวิธีใช้	ใช้เสริมการรักษาในผู้ป่วยที่มีอาการนอนไม่หลับที่ใช้ยามาตรฐานแล้วไม่ได้ผล หยอดใต้ลิ้น เริ่มต้นครั้งละ 2 หยด วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน หรือตามแพทย์สั่ง สามารถปรับขนาดยาเพิ่มได้ครั้งละ 1-2 หยด บริหารยาได้วันละ 3-4 ครั้ง ห่างกันทุก 6-8 ชั่วโมง โดยปรับขนาดยาเพิ่มได้ทุก 3-7 วัน ภายใต้คำแนะนำของแพทย์จนเห็นผลการรักษาแต่ไม่เกิดผลข้างเคียงจากการใช้ยา	
ข้อห้ามใช้	<p>ไม่แนะนำให้ใช้ THC เกิน 20 มิลลิกรัมต่อวัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ที่มีประวัติแพ้กัญชา หรือน้ำมันมะพร้าว - ผู้ป่วยที่มีประวัติความผิดปกติทางจิตเวช - ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดชั้นรุนแรง หรือไม่สามารถคุมอาการได้ - ผู้ที่ใช้ยาละลายลิ่มเลือดวาร์ฟาริน - หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร - ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี (ผู้ที่อยู่ในช่วงปฐมวัย) 	
คำเตือน	<ul style="list-style-type: none"> - หากผู้ป่วยมีอาการสับสน ภาวะง่วงวิ้ง วิดกกังวล ประสานหลอน หรือมีอาการผิดปกติทางจิตเวช ควรหยุดใช้ยาทันที และติดตามอาการอย่างใกล้ชิด จนกว่าอาการจะหายไป - ยานี้อาจทำให้เกิดอาการปากแห้ง คอแห้งได้ในช่วงสัปดาห์แรกของการใช้ยา แนะนำหลังใช้ยาประมาณ 10 นาที สามารถดื่มน้ำตามได้ 	
อันตรกริยา	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่เป็น substrates, enzyme inducers หรือ enzyme inhibitors ของ CYP2C9, CYP2C19, CYP3A4, CYP2D6, CYP1A - สำหรับยาที่มีโอกาสพบการใช้ร่วมกับกัญชา และมีผลเสริมฤทธิ์กันอาจเพิ่มโอกาสเกิดผลข้างเคียงจากยา เช่น ยาแก้ชัก เช่น phenobarbital, phenytoin, topiramate ยาต้านไวรัสยาต้าน protease inhibitors เช่น indinavir, nelfinavir, saquinavir, ยาต้านไวรัสที่เป็น CYP3A4 inhibitors เช่น indinavir, ritonavir, saquinavir ยาที่มีผลกดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยาแก้ปวดมอร์ฟีน ยานอนหลับ 	
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ระวังการใช้ยาในผู้ที่มีความผิดปกติของตับและไต - ระวังการใช้ยาในผู้ที่ใช้อย่างต่อเนื่องหรือยาที่ออกฤทธิ์ทางจิตอื่น ๆ - ระวังการใช้ยาในผู้ที่ทำงานขับขี ยานพาหนะ หรือเกี่ยวกับเครื่องจักรกล หรือทำงานที่เสี่ยงอันตราย เพราะยานี้ อาจทำให้ง่วงซึม - ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่มีประวัติของการใช้สารเสพติด รวมถึงนิโคติน หรือเป็นผู้ดื่มสุราอย่างหนัก 	
อาการไม่พึงประสงค์	ปากแห้ง คอแห้ง วิงเวียนศีรษะ ง่วงซึม ใจเต้นเร็ว คลื่นไส้	

ข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อยาเดิมตามประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ ด้านสมุนไพร พ.ศ. 2564 คือ ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิต จากราก ลำต้น กิ่ง ก้าน ใบ ดอก และ เมล็ด ซึ่งเป็นยาในบัญชี 3 ตามโครงการพิเศษ ของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรฯ ต่อมา คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติเห็นชอบให้ปรับจากบัญชี 3 เป็น บัญชี 1.1 (บัญชีรายการยาพื้นฐาน) เนื่องจากยามีประสิทธิผล มีความปลอดภัย เป็นรายการยาที่ ผู้ประกอบวิชาชีพสั่งใช้ได้โดยทั่วไป โดยให้ปรับแก้ไขชื่อยาเป็น ยาน้ำมันกัญชาทั้งห้าเพื่อให้ สะดวกต่อการจดจำ

(2) ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากช่อดอก บัญชีรายการยาพื้นฐาน

ซึ่งยามี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) 2.0 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร

ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อในช่องปาก (Oromucosal drops)

ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อในช่องปาก (รพ.)

สูตรตำรับ	สารสกัดกัญชาในน้ำมันมะพร้าว ความเข้มข้น 10% ของน้ำหนักช่อดอกกัญชาแห้ง ซึ่งมีปริมาณ THC 2.0 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดเรื้อรัง ช่วยให้นอนหลับ ช่วยให้เจริญอาหาร ในผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็ง
ขนาดและวิธีใช้	<ul style="list-style-type: none">- หยดรับประทานครั้งละ 1 หยด ก่อนนอน หรือ ตามดุลพินิจ ของแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์/แพทย์แผนปัจจุบันที่สั่งใช้ยาน้ำมันกัญชา- หากอาการไม่ดีขึ้น จากการติดตามอาการและประเมินผลให้ปรับขนาดยาเพิ่มขึ้น ครั้งละ 1-2 หยด ทุก 1 สัปดาห์หรือระยะเวลาตามแพทย์แผนไทย/แพทย์แผนไทยประยุกต์/แพทย์แผนปัจจุบันพิจารณา โดยขนาดสูงสุดไม่เกิน 20 หยด/วัน- หากอาการดีขึ้น จากการติดตามอาการและประเมินผลให้ปรับขนาดยาลดลง ครั้งละ 1 หยด ทุก 1 สัปดาห์ หรือเป็น ระยะเวลาตามแพทย์แผนไทย/ แพทย์แผนไทยประยุกต์/แพทย์แผนปัจจุบันพิจารณา
ข้อห้ามใช้	<ul style="list-style-type: none">- ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสกัดกัญชา หรือน้ำมันมะพร้าว- ห้ามใช้ในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดชั้นรุนแรง หรือไม่สามารถคุมอาการได้- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีประวัติความผิดปกติทางจิตเวช- ห้ามใช้ในสตรีมีครรภ์หรือสตรีที่ให้นมบุตร- ห้ามใช้ในผู้ที่ใช้ยาละลายลิ่มเลือดควาร์ฟาริน
คำเตือน	-
อันตรายยา	-
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none">- ควรระมัดระวังการใช้ในผู้ที่ทำงานขับขี่ยานพาหนะ หรือเกี่ยวกับเครื่องจักรกล หรือทำงานที่เสี่ยงอันตราย เพราะยานี้อาจทำให้ง่วงซึม- ควรระมัดระวังการใช้ในบุคคลที่อายุต่ำกว่า 25 ปี- ควรระมัดระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคตับและไต (มีค่าเอนไซม์ตับที่ผิดปกติ สูงเกิน 3 เท่าของ ค่าบนปกติ, มีค่าอัตราการกรองของไต (GFR) น้อยกว่า 60 มิลลิลิตร/นาที/1.73 ตารางเมตร)- ควรระมัดระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีประวัติของการใช้สารเสพติด รวมถึงนิโคติน หรือเป็นผู้ดื่มสุราอย่างหนัก ผู้ป่วยที่ใช้ยากล่อมประสาท หรือยาที่ออกฤทธิ์ทางจิตอื่นๆ หรือยาโรคประจำตัวเรื้อรังหลายชนิด
อาการไม่พึงประสงค์	ง่วงนอน ปากแห้ง เวียนศีรษะ คลื่นไส้

ข้อมูลเพิ่มเติม

- กรณีแพทย์แผนไทย/แพทย์แผนไทยประยุกต์/แพทย์แผนปัจจุบัน พิจารณาปรับขนาดยามากกว่า ขนาดสูงสุดที่กำหนด ต้องมีการติดตามและเฝ้าระวังผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลการใช้ยาและความปลอดภัย ขนาดที่สูงกว่ากำหนด
- แนวทางการจัดการเมื่อพบอาการไม่พึงประสงค์
 - 1) ปรับลดยา เมื่อพบอาการ : มึนศีรษะ (dizziness) เสียสมดุล (loss of co-ordination) หัวใจเต้นช้า (bradycardia) ความดันโลหิตผิดปกติ (abnormal pressure)
 - 2) หยุดใช้ทันที เมื่อพบอาการ : สับสน (disorientation) กระวนกระวาย (agitation) วิตกกังวล (anxiety) ประสาทหลอน (hallucination) โรควิตจริต (psychosis)

(3) ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) และ cannabidiol (CBD) ในอัตราส่วน 1:1

บัญชีรายการยาเฉพาะ

ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อในช่องปาก (Oromucosal drops)

เงื่อนไขการใช้ยา ให้สิ่งใช้ยาโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแผนปัจจุบันที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการใช้กัญชาทางการแพทย์ที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง

สูตรตำรับ	สารสกัดจากกัญชา (<i>Cannabis sativa</i> L.) ที่มีสารสำคัญ Delta-9- Tetrahydrocannabinol (THC) 27 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร และ Cannabidiol (CBD) 25 มิลลิกรัม/มิลลิลิตร
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ใช้รักษาเสริมในผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะท้ายที่มีอาการนอนไม่หลับ เบื่ออาหาร หรือมีอาการปวดในระดับปานกลางถึงรุนแรง ที่รักษาด้วยยามาตรฐานไม่ได้หรือไม่ได้ผล
ขนาดและวิธีใช้	หยดบนเยื่อในช่องปากครั้งละ 1 หยด (THC 1 มิลลิกรัม และ CBD 1 มิลลิกรัม) ก่อนนอน หากเวลาผ่านไป 15 นาที แล้วไม่ได้ผล อาจปรับเพิ่มขนาดยาโดยหยดเพิ่มอีก 1 หยดหากใช้มากกว่า 2 หยดต่อวัน แบ่งให้ 2 เวลา เช้า และ ก่อนนอน โดยไม่ควรใช้เกิน 30 หยดต่อวัน (THC 30 มิลลิกรัม และ CBD 30 มิลลิกรัม)
ข้อห้ามใช้	<ul style="list-style-type: none">- ผู้ที่เคยแพ้กัญชา- ผู้ที่มีประวัติความผิดปกติทางจิตเวช หรือคนในครอบครัวมีประวัติเป็นโรคจิตเวช- ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่ไม่สามารถคุมอาการได้- ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี (ผู้ที่อยู่ในช่วงปฐมวัย)
คำเตือน	<ul style="list-style-type: none">- หากผู้ป่วยมีอาการสับสน เห็นภาพหลอน มีความคิดฆ่าตัวตาย หรืออาการทางจิตอื่น ๆ ควรหยุดยาทันทีและติดตามอาการอย่างใกล้ชิดจนกว่าอาการจะหายไป- ยานี้ อาจทำให้เกิดอาการวิงเวียนศีรษะเล็กน้อยหรือปานกลาง ซึ่งมักเกิดขึ้นในช่วง 2 – 3 สัปดาห์แรกของการรักษา
อันตรกริยา	<ul style="list-style-type: none">- ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่เป็น substrates, enzyme inducers หรือ enzyme inhibitors ของ CYP3A4, CYP2C19, CYP2C9, CYP1A2, P-glycoprotein, BCRP และ MRP1- ยาอาจลดประสิทธิภาพของยากุมกำเนิดได้- ยานี้ อาจเสริมผลของยาที่มีฤทธิ์คลายกล้ามเนื้อ เช่น baclofen, benzodiazepines เนื่องจากจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการหกล้มมากขึ้น
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none">- ระวังการใช้นี้ในผู้ป่วยที่มีประวัติชัก หรือมีภาวะชักกลับเป็นซ้ำ- ระวังการใช้นี้ในผู้ที่มีความผิดปกติของตับและไต- ระวังการใช้นี้ในหญิงตั้งครรภ์ หรือวางแผนตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร
อาการไม่พึงประสงค์	เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน สับสน อ่อนเพลีย ง่วงซึม ปากแห้ง ท้องเสีย

<p>(4) ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) จำนวน 2 ความแรง ได้แก่ ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด และ ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม/หยด ยาหยดในช่องปาก หรือ เยื่อในช่องปาก (Oromucosal drops)</p> <p>เงื่อนไขการใช้ยา</p>	<p>บัญชีรายการยาเฉพาะ</p> <ol style="list-style-type: none"> กรณีใช้รักษาเสริมในผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะท้ายที่มีอาการนอนไม่หลับ เบื่ออาหารหรือ มีอาการปวดในระดับปานกลางถึงรุนแรง ที่รักษาด้วยยามาตรฐาน ไม่ได้หรือไม่ได้ผลให้ส่งใช้ยา โดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม แผนปัจจุบัน ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการใช้กัญชาทางการแพทย์ที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง ยาความแรง 3 มิลลิกรัม/หยด <ol style="list-style-type: none"> ช่วยเพิ่มความสะดวกให้กับผู้ป่วยที่ต้องใช้น้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด ในปริมาณสูง ใช้สำหรับผู้ป่วยที่เคยใช้น้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด มาก่อนและทราบปริมาณยาที่เหมาะสมแล้วเท่านั้น
<p>สูตรตำรับ</p>	<p>สารสกัดจากกัญชา (<i>Cannabis sativa</i> L.) ที่มีสารสำคัญ Delta-9-Tetrahydrocannabinol ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด หรือ ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม/หยด</p>
<p>สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้</p>	<p>ใช้รักษาเสริมในผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะท้ายที่มีอาการนอนไม่หลับ เบื่ออาหารหรือมีอาการปวดในระดับปานกลางถึงรุนแรงที่รักษาด้วยยามาตรฐานไม่ได้หรือไม่ได้ผล</p>
<p>ขนาดและวิธีใช้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กรณี THC ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด หยดใต้ลิ้น 1 หยด (THC 0.5 มิลลิกรัม) ทุกวันก่อนนอน ปรับขนาดยาทุก 48 ชั่วโมง โดยปรับขนาดยาอย่างช้า ๆ ขนาดยาสูงสุดไม่ควรเกินวันละ 10 หยด (THC 5 มิลลิกรัม ต่อวัน) - กรณี THC ไม่เกิน 3 มิลลิกรัม/หยด หยดใต้ลิ้น 1 หยด (THC 3 มิลลิกรัม) ทุกวันก่อนนอน สำหรับผู้ที่เคยใช้น้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัม/หยด ให้คำนวณปริมาณของ THC ในขนาดที่เทียบเท่ากัน โดยขนาดยาสูงสุดไม่เกิน วันละ 20 มิลลิกรัม
<p>ข้อห้ามใช้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ที่เคยแพ้กัญชา - ผู้ที่เป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดที่รุนแรง หรือโรคหลอดเลือดสมองที่รุนแรง เนื่องจากอาจทำให้ความดันเลือดต่ำ บางครั้งอาจทำให้ความดันเลือดสูง เป็นลมหมดสติ หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ กล้ามเนื้อหัวใจตายและโรคหลอดเลือดสมอง - ผู้ที่เป็นโรคจิตเภทหรือโรคอารมณ์สองขั้ว
<p>คำเตือน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ควรใช้ยานี้ในบุคคลที่อายุต่ำกว่า 25 ปี ยกเว้นในกรณีที่แพทย์พิจารณาแล้วว่าผู้ป่วยได้รับประโยชน์ มากกว่าความเสี่ยง - ควรหลีกเลี่ยงการใช้น้ำมันในสตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร รวมถึงสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มีได้คุมกำเนิดหรือสตรีที่วางแผนจะตั้งครรภ์ - ยานี้อาจทำให้หงวนซึม จึงไม่ควรขับขี่ยานพาหนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล หรือทำงานที่เสี่ยงอันตราย

- เครื่องจักรกล
- อาการไม่พึงประสงค์
- ข้อมูลเพิ่มเติม
- ควรระวังการใช้ร่วมกันกับตำรับยาแผนไทยที่มี گیัญชาปรุงผสมอยู่
 -
 - แนะนำให้ใช้ในผู้ที่รับประทานอาหารไม่ได้ นอนไม่หลับ
 - ตำราอายุรเวทศึกษา ของขุนนิเทศสุขกิจ ระบุว่า 2514. ยาประสะกัญชา แก้วผสมเหลืองหากำลังมิได้ ให้ตัวสั้นเสียงสั้น เป็นตัววาโยธาตุกำเร็บ แก่นอนมิหลับ เอาตรีภูก จันทร์ทั้งสอง ใบสะเดา ใบคนทีเขมา พริกอ่อน เสมอภาค ใบกัญชา เท้ายาทั้งหลายทำผง เอาน้ำมะพร้าว น้ำผึ้ง น้ำส้มซ่า น้ำตาลทราย กะทือสด น้ำเบญจทับทิม ต้มละลายกิน
 - ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ ร.ศ.128 หน้า 476 ระบุว่า กัญชา แก้วผสมเหลือง หากำลังมิได้ ให้ตัวสั้นเสียงสั้นเป็นตัววาโยธาตุกำเร็บ แก่นอนมิหลับ เอาตรีภูก 1 จันทร์ทั้ง 2 ใบสะเดา 1 ใบคนทีเขมา 1 พริกอ่อนเสมอภาค ใบกัญชาเท้ายาทั้งหลาย ทำผง เอาน้ำมะพร้าว น้ำผึ้ง น้ำส้มซ่า น้ำตาลทราย กะทือสด น้ำเบญจทับทิมต้มละลาย ยากินหายแล

(6) ยาฟ้าทะลายโจร ยาแคปซูล ยาเม็ด	บัญชีรายการยาพื้นฐาน
สูตรตำรับ	ผงจากส่วนเหนือดินหรือใบของฟ้าทะลายโจร [<i>Andrographis paniculata</i> (Burm.f.) Wall. ex Nees] ที่มีการควบคุมปริมาณ andrographolide
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ใช้กับผู้ป่วยโรคโควิด 19 ที่มีความรุนแรงน้อย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทาน ยาจากผงฟ้าทะลายโจรที่มี andrographolide 180 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้วันละ 3 ครั้ง เป็นเวลา 5 วัน
ข้อห้ามใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในผู้ที่เคยแพ้ฟ้าทะลายโจร เช่น มีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม - ห้ามใช้ในสตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร เนื่องจากทำให้เกิดทารกวิรูปได้
คำเตือน	- หากใช้ยานี้แล้วมีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดยาทันที และพบแพทย์
อันตรกิริยา	<ul style="list-style-type: none"> - ระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) เช่น warfarin, ยากลุ่ม NOACs และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึมผ่านเอนไซม์ cytochrome P450 (CYP450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP1A2 เช่น tamoxifen, CYP2C9 เช่น amitriptyline, phenytoin และ เอนไซม์ CYP3A4 เช่น ยากลุ่ม statins, ยากลุ่ม protease inhibitors และ itraconazole
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ระหว่างการใช้ยาหากมีอาการรุนแรงขึ้น ควรพบแพทย์ - หากใช้ยาติดต่อกัน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรพบแพทย์ - ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการของตับผิดปกติ - หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดผื่นแพ้ลมพิษได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	ยังไม่มีงานวิจัยทางคลินิกในผู้ป่วยโรคโควิด 19 ที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี

(7) ยาฟ้าทะลายโจร ยาแคปซูล ยาเม็ด **บัญชีรายการยาพื้นฐาน**

สูตรตำรับ	สารสกัดจากส่วนเหนือดินหรือใบของฟ้าทะลายโจร [<i>Andrographis paniculata</i> (Burm.f.) Wall.ex Nees] ที่สกัดด้วยเอทานอล หรือ เอทานอล - น้ำ ที่มีการควบคุมปริมาณ andrographolide
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ใช้กับผู้ป่วยโรคโควิด 19 ที่มีความรุนแรงน้อย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทาน ยาสารสกัดจากฟ้าทะลายโจรที่มี andrographolide 180 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้วันละ 3 ครั้ง เป็นเวลา 5 วัน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร เช่น มีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้
คำเตือน	- หากใช้ยานี้แล้วมีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดยาทันที และพบแพทย์
อันตรกิริยา	- ระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) เช่น warfarin, ยากลุ่ม NOACs และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึมผ่านเอนไซม์ cytochrome P450 (CYP450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP1A2 เช่น tamoxifen, CYP2C9 เช่น amitriptyline, phenytoin และ เอนไซม์ CYP3A4 เช่น ยากลุ่ม statins, ยากลุ่ม protease inhibitors และ itraconazole
ข้อควรระวัง	- ระหว่างการใช้ยาหากมีอาการรุนแรงขึ้น ควรพบแพทย์ - หากใช้ยาติดต่อกัน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรพบแพทย์ - ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการของตับผิดปกติ - หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดผื่นแพ้ลมพิษได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	ยังไม่มีงานวิจัยทางคลินิกในผู้ป่วยโรคโควิด 19 ที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี

(8) ยามหาจักร์ใหญ่ ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.) **บัญชีรายการยาเฉพาะ**

เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลมอบหมาย

สูตรตำรับ	ในผงยา 114 กรัม ประกอบด้วย 1. ใบกระพังโหม หน้า 60 กรัม 2. ยาดำสะตุ หน้า 8 กรัม 3. โกงสุล โกงสุลขมิ้น โกงสุลพุงปลา โกงสุลก้านพร้าว โกงสุลกระดุก เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนเยาวพาณี เนื้อผลสมอไทย เนื้อผลสมอพิเภก เนื้อผลมะขามป้อม ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู รากชะเอมเทศ เมล็ดโหระพา ลูกผักชีลา สารส้มสะตุ เหง้าขมิ้นน้อยย หัวกระเทียม หน้ากลึงละ 2 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	แก้ลมชาง
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบอัดเปียก) เด็ก อายุ 1 – 5 ขวบ รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม ละลายน้ำต้มสุกที่ยังอุ่นอยู่ เพิ่มและลดได้ตามส่วน วันละ 2 ครั้ง ก่อนอาหาร เช้าและเย็น
ข้อห้ามใช้	-

คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ยาจะมีฤทธิ์ระคาย หากรับประทานแล้วมีอาการท้องเสีย ควรหยุดรับประทานยา
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(9) ยาคุซโซยาซีน ยาแคปซูล ยาผง **บัญชีรายการยาเฉพาะ**
เงื่อนไขการใช้ยา ให้ส่งใช้ยาโดยแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้น ๆ โดยใช้ชื่อความรู้การแพทย์แผนไทย

สูตรตำรับ	ในยา 78 กรัม ประกอบด้วย ใบกัญชา 12 กรัม ดอกคิปลี 11 กรัม เหง้าชิงแห้ง 10 กรัม เมล็ดพริกไทย 9 กรัม ดอกบุนนาค 8 กรัม ลูกจันทน์ 7 กรัม โกฐกระดุก 6 กรัม เทียนดำ 5 กรัม เปลือกต้นสมุลแว้ง 4 กรัม หัสศุณฑศ 3 กรัม ใบสะเดา 2 กรัม การบูร 1 กรัม
สรรพคุณ / ข้อบ่งใช้	ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร
ขนาดและวิธีใช้	สำหรับอาการนอนไม่หลับ รับประทานครั้งละ 0.5 - 2 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน สำหรับอาการเบื่ออาหาร รับประทานครั้งละ 0.5 - 2 กรัม วันละ 1 - 2 ครั้ง ก่อนอาหาร

น้ำกระสายยา

- น้ำผึ้งรวง 1 ซ่อนชา (5 ซีซี)
- ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกครึ่งแก้ว (60 ซีซี) แทน

ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้

คำเตือน	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติกและกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยา รสร้อน - ควรระวังใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยานอนหลับและยาต้านการชัก รวมทั้งแอลกอฮอล์ หรือสิ่งที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ - สำหรับผู้ป่วยเบาหวาน ควรใช้น้ำต้มสุกเป็นกระสาย

อาการไม่พึงประสงค์ อาจทำให้เกิดอาการปากแห้ง คอแห้ง หน้าแดงได้

ข้อมูลเพิ่มเติม -